Kennissynthese ingroeimechanismen en rekruteringsprocessen van jongeren in de georganiseerde criminaliteit

Hester de Boer
Henk Ferwerda
Jos Kuppens

Beke reeks

Do or Don’t

DO OR DON'T

Kennissynthese ingroeimechanismen en rekruteringsprocessen van jongeren in de georganiseerde criminaliteit

Hester de Boer
Henk Ferwerda
Jos Kuppens

Beke reeks

Colofon

In opdracht van
Ministerie van Justitie en Veiligheid, Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum

Opmaak
Marcel Grotens (Bureau Beke)

Omslagfoto
Philip Lansing

Boer, H. de, Ferwerda, H. en Kuppens, J.

Do or Don't

Kennissynthese ingroeimechanismen en rekruteringsprocessen van jongeren in de georganiseerde criminaliteit

ISBN
978-94-92255-54-9

© 2022, WODC, ministerie van Justitie en Veiligheid. Auteursrechten voorbehouden. Voor deze publicatie is licentie verleend aan Bureau Beke.

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteurs.

No part of this publication may be reproduced in any form by print, photo print or other means without written permission from the authors.

Inhoud

Voorwoord 6

1 Inleiding 7

1.1 Methoden van onderzoek 8

1.2 Een vooruitblik 11

2 Ingroeimechanismen en rekruteringsprocessen 13

2.1 Criminele carrières 13

2.2 Mechanismen en processen 14

3 Risico- en beschermende factoren 17

3.1 Risicofactoren 17

3.1.1 Persoonlijke factoren 18

3.1.2 Psychologische factoren 20

3.1.3 Criminaliteit 21

3.1.4 Levensstijl 27

3.1.5 Sociale banden 28

3.1.6 Overige sociale factoren 31

3.1.7 Opleidingsniveau, werk en economische omstandigheden 34

3.2 Risicofactoren per "type" georganiseerde criminele groep en rol 36

3.3 Beschermende factoren 40

3.3.1 Persoonlijke factoren 40

3.3.2 Sociale factoren 41

3.3.3 Werk- en schoolfactoren 42

4 Samenvatting en reflectie 43

Summary 46

Literatuurlijst 49

Bijlagen

Bijlage 1 – Overzicht van risicofactoren 54

Bijlage 2 – Overzicht van beschermende factoren 61

Voorwoord

Er is al een groot aantal jaren aandacht voor georganiseerde ondermijnende (drugs)criminaliteit in ons land. Van recentere datum is de zorg voor de eventuele doorgroei en rekrutering van jongeren in de georganiseerde misdaad.

Om te voorkomen dat jongeren in de georganiseerde criminaliteit terecht komen of hier verder in afglijden hebben de ministers voor Rechtsbescherming en van Justitie en Veiligheid besloten om een preventieve aanpak in te zetten. Deze aanpak krijgt onder andere vorm via projecten in een achttal gemeenten die vallen onder het Breed offensief tegen ondermijnende criminaliteit (BOTOC).

Voor de aanpak is het van belang om te weten waarom bepaalde jongeren en jongvolwassenen de georganiseerde criminaliteit in gaan. Wat zijn met andere woorden risico- en beschermende factoren? Op basis van deze kennis kunnen vervolgens zinvolle interventies worden (door)ontwikkeld en worden ingezet.

In dit rapport wordt verslag gedaan van een literatuuronderzoek waarin de vraag centraal staat wat in de wetenschappelijke literatuur bekend is over ingroeimechanismen en rekruteringsprocessen van jongeren in de georganiseerde misdaad.

Als onderzoekers hopen wij dat deze kennissynthese bijdraagt aan meer inzicht bij professionals in de factoren die er toe doen én die tot zinvolle interventies leiden.

Wij danken de leden van de begeleidingscommissie voor het meedenken over en hun feedback op de uiteindelijke kennissynthese. Deze commissie stond onder voorzitterschap van Edward Kleemans (VU) en bestond uit de volgende leden: Jan-Dirk de Jong (Hogeschool Leiden), Marlou Tibbe (Ministerie van Justitie en Veiligheid) en Frank Willemsen (WODC).

Arnhem, 2022
De onderzoekers

1 Inleiding

In 2019 luidt de minister van Justitie en Veiligheid de noodklok over de georganiseerde ondermijnende criminaliteit. Hierbij richt hij zich specifiek op jongeren: 'kwetsbare jongeren worden de drugscriminaliteit in gezogen, en in sommige wijken ontstaat een parallelle samenleving waarin meedoen aan deze criminaliteit normaal lijkt'.[1] Ook in het daaruit voorvloeiende Breed offensief tegen georganiseerde ondermijnende criminaliteit (BOTOC) komen jongeren uitgebreid aan bod: 'met name kinderen, jongeren en jongvolwassenen in sociaaleconomisch zwakkere wijken komen gemakkelijk in de georganiseerde criminaliteit terecht. Onder de verleiding van snel en veel geld trekken deze kwetsbare jongeren de verkeerde kant op.'[2] Om te voorkomen dat jongeren in de criminaliteit terecht komen of hier verder in afglijden hebben de ministers voor Rechtsbescherming en van Justitie en Veiligheid besloten om een preventieve aanpak in te zetten. Een belangrijk onderdeel van deze preventieve aanpak is om meer te weten te komen over de redenen waarom bepaalde jongeren en jongvolwassenen de georganiseerde criminaliteit in gaan en welke maatregelen effectief zijn in het voorkomen en doorbreken van criminele carrières.[3] Mede hiervoor heeft de Kennisagenda Ondermijning in juni 2020 een plaats gekregen in het BOTOC.[4] Met deze Kennisagenda Ondermijning wordt onderzoek gedaan naar thema's waar nog onvoldoende kennis over bestaat. De eerste functie van de Kennisagenda Ondermijning luidt dan ook: 'systematische analyse van bestaande wetenschappelijke en operationele inzichten, waarbij bundeling en vertaling naar actuele vraagstukken plaatsvindt'. In samenhang met deze functie bestaat vanuit het WODC de wens om een kennissynthese uit te voeren naar ingroeimechanismen en rekruteringsprocessen van jongeren in de georganiseerde criminaliteit. Bureau Beke heeft deze kennissynthese in opdracht van het WODC uitgevoerd, resulterend in onderhavig rapport.

Intermezzo – Een 17-jarige jongen in een drugsnetwerk[5]

Naar aanleiding van een melding via Meld Misdaad Anoniem wordt op 4 mei 2017 een opsporingsonderzoek opgestart onder de naam 13Flatonia. Het betreft een drugsnetwerk. Persoon X handelt in cocaïne en crack en heeft meerdere mensen voor hem lopen, onder andere een 17-jarige jongen. Het netwerk vormt met elkaar een goedlopende organisatie die dag en nacht klaarstaat om drugs zoals cocaïne, heroïne en XTC te leveren. Uit tapgesprekken blijkt dat leden van het netwerk elkaar in shifts afwisselen. Als de een gaat slapen, wordt de verantwoordelijkheid voor de dopelijn – waar afnemers naar kunnen bellen om drugs te bestellen – overgedragen en de voorraad doorgegeven aan de ander. De 17-jarige jongen is een van de koeriers die de drugs rondbrengt. De jongen wordt verdacht van het medeplegen van handel in harddrugs, voorbereidingshandelingen met betrekking tot de Opiumwet en het voorhanden hebben van een pistool. Omdat hij minderjarig is ten tijde van het ten laste gelegde wordt het jeugdstrafrecht toegepast. De rechter acht het ten laste gelegde bewezen en veroordeelt de jongen voor een taakstraf van 180 uur, waarvan 60 uur voorwaardelijk. Het blijft onduidelijk hoe deze 17-jarige jongen in het drugsnetwerk is gerold.

1.1 Methoden van onderzoek

In dit rapport worden de uitkomsten van de kennissynthese gepresenteerd. De kennissynthese maakt onderdeel uit van een overkoepelend onderzoek van Bureau Beke naar ingroeimechanismen en rekruteringsprocessen van jongeren in de georganiseerde criminaliteit. Het onderzoek bestaat uit drie onderdelen. De kennissynthese en onderhavig rapport vormen het eerste onderdeel. In het tweede onderdeel worden de (beleidstheorie van de) initiatieven c.q. interventies van de acht BOTOC-gemeenten[6] getoetst aan de uitkomsten van de kennissynthese. In het derde onderdeel wordt een kennisproduct ontwikkeld, waarin de bevindingen uit onderhavige kennissynthese op een toegankelijke manier worden gepresenteerd om zo de doorwerking van wetenschappelijke kennis in de praktijk te stimuleren.

Methodiek kennissynthese

De methode achter de kennissynthese kent twee onderdelen: a) het ordenen, vertalen en hanteerbaar maken van bestaande researchsyntheses en b) het zoeken naar "nieuw" onderzoeksmateriaal. Hieronder worden de twee onderdelen verder toegelicht.

Onderdeel A - ordenen, vertalen en hanteerbaar maken van bestaande researchsyntheses

Aan de basis van deze kennissynthese liggen vier bestaande researchsyntheses. Deze vier artikelen zijn aangeleverd door het WODC en vormen het startpunt voor onderdeel A. De vier studies zijn:

- Een meta-analyse van Calderoni en collega's (2020) naar de sociale, psychologische en economische factoren die leiden tot rekrutering in georganiseerde criminaliteit. De onderzoekers hebben alle beschikbare artikelen – met betrekking tot rekrutering en georganiseerde criminele groepen – tot en met februari 2017 meegenomen. Dit heeft geresulteerd in 47 kwalitatieve, kwantitatieve en *mixed-methods*onderzoeken, waaronder zeven Nederlandse studies.[7] In de 47 artikelen hebben de onderzoekers 184 risicofactoren voor rekrutering gevonden, die onder te verdelen zijn in 11 categorieën. De meta-analyse richt zich op diverse georganiseerde criminele groepen en op diverse leeftijden. De bevindingen zijn daarom niet specifiek van toepassing op jongeren.
- Een meta-analyse van Frualdo (2019) naar factoren die leiden tot rekrutering in georganiseerde criminaliteit. Frualdo (2019) richt zich, in tegenstelling tot Calderoni en collega's, uitsluitend op kwantitatieve studies. In totaal zijn 19 artikelen – met betrekking tot rekrutering en georganiseerde criminele groepen – tot en met 2017 meegenomen.[8] De meta-analyse richt zich op diverse georganiseerde criminele groepen en op diverse leeftijden. De bevindingen in deze studie zijn daarom ook niet specifiek van toepassing op jongeren.
- Een artikel van Smith (2014). In deze Australische studie wordt middels een literatuuranalyse in kaart gebracht hoe rekrutering plaatsvindt en welke (strafrechtelijke) interventiestrategieën dit proces kunnen bemoeilijken of stoppen. Het artikel van Smith richt zich op diverse georganiseerde criminele groepen en op diverse leeftijden. Ook deze bevindingen zijn niet specifiek van toepassing op jongeren.
- Een artikel van Koppen, Van der Geest en Kleemans (2017). Deze Nederlandse onderzoekers vergelijken in hun studie de criminele carrières en kenmerken van doorgroeiers en stoppers, om zo meer te weten te komen over factoren die meespelen bij het doorgroeien in georganiseerde criminaliteit. Doorgroeiers worden gedefinieerd als jongeren onder de achttien jaar die vijf tot dertien jaar na het plegen van hun eerste zware delict minstens een nieuw zwaar delict[9] plegen. Stoppers zijn jongeren onder de achttien jaar die vijf tot dertien jaar na het plegen van hun eer-

ste zware delict geen delicten meer plegen. Een belangrijke kanttekening hierbij is dat het artikel zich niet specifiek richt op georganiseerde criminaliteit. Zware delicten kunnen in principe ook in niet-georganiseerd verband gepleegd worden. Deze bevindingen zijn daarentegen als enige wel specifiek van toepassing op jongeren.

De risicofactoren in deze vier studies zijn vervolgens geordend en (waar nodig) vertaald. Daarna zijn we gestart met onderdeel B.

Onderdeel B - zoeken naar 'nieuw' onderzoeksmateriaal

Om een zo compleet mogelijk beeld te kunnen presenteren van de huidige kennis op het gebied van risicofactoren voor rekrutering in georganiseerde criminaliteit is gezocht naar 'nieuw' onderzoeksmateriaal. Hiervoor heeft een inventarisatie plaatsgevonden van relevante lopende en afgeronde onderzoeken en projecten. Bij deze inventarisatie hebben wij ons gericht op publicaties vanaf 1 januari 2018. Deze publicaties zijn namelijk, in tegenstelling tot publicaties tot en met 2017, niet meegenomen in de meta-analyses van Frualdo (2019) en Calderoni en collega's (2020). Nederlandstalige studies zijn toentertijd uitgesloten van deze meta-analyses.[10] Daarom is het mogelijk dat enkele Nederlandstalige studies van voor 2018 ontbreken in deze kennissynthese.

Om de publicaties te vinden is gebruik gemaakt van *Google Scholar.* Hierbij zijn de volgende trefwoorden, al dan niet in combinatie, gebruikt: 'georganiseerde criminaliteit', 'georganiseerde criminele groepen', 'rekrutering', 'netwerk(en)', 'doorgroeien', 'ingroeien', 'effectief' en 'interventie'. Tevens zijn Engelse equivalenten van de trefwoorden gebruikt. Uit deze inventarisatie zijn zestien extra artikelen naar voren gekomen, waaronder tien artikelen met uitsluitend Nederlandse data. Verder hebben we de verzamelde artikelen voorgelegd aan meerdere experts, die we hebben gevraagd naar eventuele ontbrekende artikelen en publicaties. De suggesties hebben geleid tot drie extra artikelen waarvan er twee gericht zijn op Nederlandse daders. Ook de bevindingen van deze artikelen zijn geordend en (waar nodig) vertaald. Ten slotte zijn de uitkomsten van het nieuwe onderzoeksmateriaal samengevoegd met de verzamelende kennis uit onderdeel A. In totaal zijn 23 artikelen meegenomen in deze kennissynthese.

Definitie

Er bestaat nog veel onduidelijkheid over wat georganiseerde criminaliteit precies inhoudt en hoe deze vorm van criminaliteit gedefinieerd moet worden (Calderoni et al., 2020). De meeste studies die in deze kennissynthese zijn opgenomen hanteren de definitie van de *United Nations Convention on Transnational Organized Crime*. Georganiseerde criminaliteit en georganiseerde criminele groepen worden in Artikel 2 van deze conventie als volgt geoperationaliseerd:

"'Organized criminal' group shall mean a structured group of three or more persons, existing for a period of time and acting in concert with the aim of committing one or more serious crimes or offences established in accordance with this Convention, in order to obtain, directly or indirectly, a financial or other material benefit." (United Nations, 2000)

Er is veel kritiek op deze definitie, omdat het begrip erg breed blijft. Hierdoor valt een aantal groepen, zoals een groep dieven en een kliek jongeren (Paoli, 2013), onder georganiseerde criminaliteit, die volgens sommige experts niet onder deze vorm van criminaliteit vallen (Calderoni et al., 2020). Voor deze kennissynthese vormt een brede definitie echter geen probleem. Doordat de definitie breed en inclusief is, kan er gemakkelijker worden gezocht naar nieuw en relevant onderzoeksmateriaal. Daarom wordt de definitie van de United Nations in dit rapport aangehouden.

1.2 Een vooruitblik

In deze kennissynthese worden rekruteringsprocessen en ingroeimechanismen van jongeren in de georganiseerde criminaliteit besproken. Hoofdstuk 2 geeft een eerste beschrijving van carrières binnen georganiseerde criminaliteit, ingroeimechanismen en rekruteringsprocessen. Vervolgens gaat hoofdstuk 3 in op risico- en beschermende factoren. In totaal zijn er in de literatuur 59 risicofactoren naar voren gekomen. Om deze risicofactoren overzichtelijk aan de lezer te presenteren, hebben we een onderscheid gemaakt tussen gefundeerde en plausibele risicofactoren. Ten slotte worden de opbrengsten van deze kennissynthese samengevat in hoofdstuk 4.

Voorafgaande aan de hierop volgende hoofdstukken, is het van belang om enkele beperkingen van deze kennissynthese toe te lichten. Er is (mondiaal) beperkt onderzoek gedaan naar rekruteringsprocessen en ingroeimechanismen van georganiseerde criminaliteit. Deze kennissynthese is daarom een eerste poging om de kennis over risico- en beschermingsfactoren voor rekrutering

samen te voegen. Hoewel de kennissynthese zich richt op jongeren, is er nauwelijks wetenschappelijk onderzoek uitgevoerd naar deze doelgroep. De literatuur die wordt besproken, is veelal algemeen van aard. Hierdoor kan het zijn dat het geschetste beeld deels niet van toepassing is op een jongere doelgroep. Daarnaast zijn er veel buitenlandse studies gebruikt in deze kennissynthese, waarbij de vraag rijst of de bevindingen in deze studies ook van toepassing zijn in de Nederlandse context. Daarom hebben wij er voor gekozen om aan te geven wanneer factoren in de Nederlandse situatie (ook) zijn onderzocht.

Eindnoten

1. Kamerstukken II, 29911, nr. 256. (2019, 4 december).
2. Kamerstukken II, 29911, nr. 281. (2020, 18 juni).
3. Idem.
4. Kamerstukken II, 29911, nr. 254. (2019, 29 oktober).
5. Rechtbank Amsterdam (2019, 11 juli): ECLI:NL:RBAMS:2019:5301.
6. De gemeenten die meedoen aan BOTOC zijn: Amsterdam, Arnhem, Rotterdam, Tilburg, Utrecht, Eindhoven, Den Haag en Zaanstad.
7. Blokland en collega's (2019, online gepubliceerd in 2017); Kleemans en Van de Bunt (2008); Kleemans en De Poot (2008); Van Koppen (2013); Van Koppen en collega's (2010); Van Koppen, De Poot en Blokland (2010); Van San en Sikkens (2017).
8. Waaronder twee Nederlandse studies: Blokland en collega's (2019, online gepubliceerd in 2017) en van Koppen, De Poot en Blokland (2010).
9. Van Koppen en collega's houden deze volgende definitie van een zwaar delict aan: 'De selectie van zware delicten omvat alle zware geweldsdelicten (volgens de CBS standaardclassificatie misdrijven) en overige delicten waarbij een maximale vrijheidsstraf van ten minste negen jaar kan worden opgelegd.'
10. Zoals eerder aangegeven, zaten er wel een zevental Engelstalige Nederlandse studies in de meta-analyses.

2 Ingroeimechanismen en rekruteringsprocessen

Georganiseerde criminaliteit heeft een grote impact op slachtoffers, daders en de maatschappij in haar geheel. Vandaag de dag wordt op grote schaal onderzoek gedaan naar de criminele activiteiten van georganiseerde criminele groepen, de organisatie, de modus operandi en de inwijdingsrituelen. Er is echter beperkt onderzoek uitgevoerd naar risicofactoren voor ingroeimechanismen en rekruteringsprocessen (Calderoni et al., 2020). Om deze risicofactoren beter te kunnen begrijpen, is het allereerst van belang om in te gaan op rekruteringsprocessen en ingroeimechanismen. We starten dit hoofdstuk met een toelichting op de carrières van daders binnen de georganiseerde criminaliteit.

2.1 Criminele carrières

Diverse studies tonen aan dat er geen homogeen crimineel traject bestaat dat leidt tot deelname aan een georganiseerde criminele groep (Calderoni et al., 2020). De criminele carrières van daders van georganiseerde criminaliteit zijn divers in hun verloop. Wel verlopen de criminele carrières van daders van georganiseerde criminaliteit anders dan de carrières van daders van meer "algemene" criminaliteit (Kleemans en Van Koppen, 2020). In hun essay bespreken Kleemans en Van Koppen (2020) belangrijke onderzoekslijnen omtrent criminele carrières binnen de georganiseerde criminaliteit. Zij concluderen dat de daders van georganiseerde criminaliteit over het algemeen ouder zijn dan daders van "algemene" criminaliteit, en dat er nauwelijks minderjarige daders zijn. De criminele carrières van daders binnen de georganiseerde criminaliteit starten veelal in hun volwassen jaren (Kleemans en Van Koppen, 2020).

In 2010 hebben van Koppen en collega's de criminele carrières van 854 daders van georganiseerde criminaliteit geanalyseerd door de gegevens uit de Monitor georganiseerde criminaliteit te koppelen aan gegevens uit het Justitieel

Documentatie Systeem. Zij onderscheiden vier trajecten: vroege starters, doorstromers, volwassen starters en *first offenders*. Het traject van de eerste groep, de vroege starters, komt overeen met de traditionele *age crime curve*, waarin het plegen van criminaliteit piekt in de adolescentie en daarna afneemt. Bij daders van georganiseerde criminaliteit is dit een kleine groep (11 procent). De vroege starters die later in de georganiseerde criminaliteit komen, zijn het "actiefst" rond hun vijfentwintigste. Hun eerste georganiseerde criminaliteitsdelict plegen ze begin dertig, gemiddeld jonger dan de overige groepen. De doorstromers (30 procent) beginnen hun carrières tijdens hun adolescentie en gaan hier tot laat in de volwassenheid mee door. Zij pieken als dertigers en plegen rond deze tijd ook hun eerste delict in georganiseerde verband. De volwassen starters vormen de grootste groep. Een substantieel deel van de daders (40 procent) start hun criminele carrière als volwassene; zij hebben als twintigers hun eerste justitiële contact. Wanneer zij begin veertig zijn, plegen zij hun eerste delict in georganiseerd verband. Ten slotte zijn er *first offenders,* die op latere leeftijd (rond de dertig) een eerste delict plegen, dat meteen valt onder georganiseerde criminaliteit. Hieronder valt 19 procent van de daders. De gemiddelde leeftijd waarop de gehele populatie daders in de onderzoeksgroep hun eerste delict pleegt in georganiseerd verband is 38 jaar.

Dat een significant deel van daders van georganiseerde criminaliteit late starters zijn, wordt bevestigd in vele studies (zie onder meer Fuller, Morgan en Brown, 2019; Kruisbergen et al., 2019). Kleemans en Van Koppen (2020) verklaren dit aan de hand van de sociale bindingen die essentieel zijn bij georganiseerde criminaliteit, maar die jaren duren om te vormen.

2.2 Mechanismen en processen

Kwalitatief onderzoek wijst erop dat daders die hun criminele carrière vroeg starten door andere ingroeimechanismen worden beïnvloed dan daders die hun carrière laat starten (Kleemans en Van Koppen, 2020). Uit een onderzoek van Van Koppen en De Poot (2008) komen vijf belangrijke ingroeimechanismen naar voren: 1) sociale relaties en het sociale sneeuwbaleffect, 2) de invloed van werk en werkrelaties, 3) hobby's en nevenactiviteiten, 4) levensloopgebeurtenissen en 5) bewuste rekrutering door criminele groepen. Het eerste ingroeimechanisme, sociale relaties, is een overkoepelend mechanisme dat op diverse manieren invloed heeft op de risico's om betrokken te raken bij georganiseerde criminaliteit (Kleemans en Van Koppen, 2020). In hoofdstuk 3 wordt hier verder op ingegaan.

Het vijfde ingroeimechanisme is bewuste rekrutering door criminele groepen. Kleemans en Van Koppen (2020) geven aan dat de methode van rekrutering door criminele groepen wordt beïnvloed door de structuur van de groep en door de specifieke benodigde expertise voor bepaalde activiteiten. In 2014 heeft Smith een theoretisch kader opgesteld met betrekking tot rekruteringsprocessen. Smith verdeelt deze processen in twee categorieën, namelijk 1) rekruteringsprocessen waarbij het initiatief bij de leden van een georganiseerde criminele groep ligt en 2) rekruteringsprocessen waarbij het initiatief ligt bij personen die betrokken willen raken bij georganiseerde criminaliteit. De twee categorieën kennen andere onderliggende motivaties. Leden van georganiseerde criminele groepen kunnen verschillende redenen hebben om nieuwe leden te zoeken. Zo zijn georganiseerde criminele groepen in sommige gevallen op zoek naar personen met bepaalde criminele vaardigheden om specifieke criminele activiteiten uit te voeren. Of ze willen leden rekruteren die in hun plaats geweld en intimidatie kunnen uitoefenen. Daarnaast kan het zijn dat ze iemand zoeken die bereid is om risicovolle activiteiten uit te voeren, waarbij de kans op een arrestatie groot is. Ook zijn er georganiseerde criminele groepen die relaties willen aangaan met legale actoren, die informatie doorspelen of assisteren door middel van hun positie, bijvoorbeeld personen die werkzaam zijn in de transportsector.

Daarnaast zijn er diverse redenen voor personen om betrokken te raken bij georganiseerde criminaliteit. Smith (2014) gaat bij deze groep uit van individuen zonder crimineel verleden. Bij deze groep kan een economisch motief of een verlangen naar risicovolle activiteiten een rol spelen. Te denken valt aan een elektricien die diensten aanbiedt aan een georganiseerde groep hennepkwekers tegen een stevige vergoeding.

De rekruteringsprocessen worden beïnvloed door de organisatiestructuur van een georganiseerde criminele groep. Een proces verloopt anders wanneer de groep een hiërarchische structuur heeft dan wanneer de groep bestaat uit losse contacten. De processen doorlopen volgens Smith in drie stadia: target identificatie, het vaststellen van vertrouwen en het verstevigen van onderling vertrouwen.

Target identificatie

De eerste stap, target identificatie – waarbij wordt gekeken naar co-operatieve collaborateurs –, kent risico's, aangezien criminele activiteiten worden blootgelegd. Organisaties zoeken potentiële leden in diverse groepen in de maatschappij, afhankelijk van hun vaardigheden en interesses. Zo worden leden gezocht die een bepaald beroep uitoefenen, zoeken organisaties kwetsbare personen die als geld- of drugsezel kunnen fungeren of worden potentiële leden in de gevange-

nis gezocht. In het laatste geval zijn leden ervan verzekerd dat de potentiële collaborateur bereid is om (zware) criminele activiteiten uit te voeren. De manier waarop potentiële mededaders worden geïdentificeerd, is de laatste jaren veranderd door online kanalen. Dit heeft nieuwe mogelijkheden gebracht om veiliger en sneller contact te leggen. De mobiele chatapp Telegram is hier een voorbeeld van. Voor personen zonder criminele connecties is het lastig om leden van georganiseerde criminele groepen te vinden. 'Target identificatie' kan ook ongepland plaatsvinden. Dit is het geval wanneer personen met een criminele oriëntatie elkaar ontmoeten in bijvoorbeeld kroegen, casino's, sportscholen, bordelen of op internetsites. Daarnaast is ongeplande identificatie ook mogelijk als een familie uitbreidt met nieuwe potentiële leden.

Het vaststellen van vertrouwen

Het volgende stadium is het vaststellen van vertrouwen. Dit is volgens Smith (2014) vaak een langdurig proces voor beide kanten. Hierbij spelen inwijdingsrituelen een rol, waarbij potentiële leden hun criminele vaardigheden moeten tonen, evenals hun bereidheid om criminele activiteiten (in het specifiek geweld) uit te voeren.

Het verstevigen van onderling vertrouwen

In het laatste stadium vindt een versteviging van vertrouwen plaats, waar nieuwe leden zichzelf moeten bewijzen door het naleven van de regels. In deze fase kunnen nieuwe leden hun inzet tonen door bijvoorbeeld financieel te investeren in de organisatie of door nieuwe potentiële leden succesvol aan te dragen.

De stadia zijn onderdeel van de theoretische uiteenzetting van Smith (2014). Vermoedelijk lopen de stadia in de praktijk door elkaar heen en nemen ze andere vormen aan. Smith beschrijft in zijn artikel voornamelijk rekruteringsprocessen voor volwassenen. De processen zijn daarom mogelijk (deels) niet van toepassing op jongeren.

3 Risico- en beschermende factoren

In dit hoofdstuk worden de risico- en beschermende factoren voor rekrutering van jongeren in de georganiseerde criminaliteit beschreven. In paragraaf 3.1 komen de risicofactoren aan bod. In paragraaf 3.2 wordt ingegaan op de risicofactoren per type georganiseerde criminele groep en per rol. Ten slotte worden beschermende factoren in paragraaf 3.3 uiteengezet.

3.1 Risicofactoren

Tot op heden zijn er weinig onderzoeken uitgevoerd naar risicofactoren in relatie tot toetreding tot georganiseerde criminaliteit. De studies die beschikbaar zijn, zijn veelal kwalitatief van aard. Hierdoor is lastig in te schatten in hoeverre een risicofactor leidt tot rekrutering binnen georganiseerde criminaliteit. Frualdo (2019) heeft dit in zijn meta-analyse proberen te ondervangen door alleen kwantitatieve artikelen mee te nemen. De onderzoeker geeft echter aan dat een groot aantal van deze kwantitatieve artikelen methodologische gebreken kent (16 van de 19 studies). Hierdoor zijn de bevindingen uit deze meta-analyse minder valide. Om deze reden hebben wij er voor gekozen om een kwalitatief onderscheid te maken tussen de risicofactoren. Dit gebeurt op basis van de frequentie waarop de factoren voorkomen in de bestudeerde literatuur. Op die basis maken we een onderscheid in *gefundeerde* dan wel *plausibele* risicofactoren.

Risicofactoren: gefundeerd of plausibel

Risicofactoren die in drie of meer artikelen terugkomen, waarvan minstens één meta-analyse, zijn aangemerkt als gefundeerde factoren. De overige factoren komen minder vaak in studies terug en zijn aangemerkt als plausibele risicofactoren.

Alleen een klein deel van de gevonden risicofactoren is specifiek gericht op jongeren. Daarom wordt in deze paragraaf een algemeen beeld gegeven. Waar mogelijk, worden risicofactoren voor jongeren uitgelicht. De risicofactoren zijn ingedeeld in de volgende categorieën:

- persoonlijke factoren;
- psychologische factoren;
- criminaliteit;
- levensstijl;
- sociale banden;
- overige sociale factoren;
- opleidingsniveau, werk en economische omstandigheden.

De gefundeerde risicofactoren worden (waar van toepassing) in **blauw** aangegeven aan het begin van een nieuwe paragraaf. In de daaropvolgende tekst staan de plausibele factoren *blauw én cursief*. Aan het eind van elke paragraaf worden de risicofactoren samengevat in een overzichtelijk tabel. In deze tabel wordt aangegeven voor welke doelgroep de risicofactor geldt en of de studie(s), waaruit de factor naar voren komt, (ook) is/zijn uitgevoerd in Nederland. In bijlage 1 zijn alle risicofactoren in een tabel samengevoegd.

3.1.1 Persoonlijke factoren

Onder persoonlijke factoren vallen factoren gerelateerd aan gender, leeftijd, religie en etniciteit.

Gender

Gefundeerde risicofactor: man-zijn

Personen die lid worden van georganiseerde criminele groepen zijn overwegend man. Wanneer het aandeel mannen in de georganiseerde criminaliteit wordt vergeleken met het aandeel mannen in de "algemene criminaliteit", blijkt dit naar proportie nog groter. Frualdo (2019) vindt een significante, positieve relatie tussen man-zijn en lidmaatschap van georganiseerde criminele groepen. De rol van vrouwen in georganiseerde criminaliteit is echter beperkt onderzocht. Enkele recente studies hebben zich gericht op risicofactoren voor rekrutering onder vrouwen (Calderoni et al., 2020). In een studie komt naar voren dat vrouwen voornamelijk betrokken raken in georganiseerde criminaliteit door *familiebanden en emotionele relaties.*

Leeftijd

Gefundeerde risicofactor: hogere leeftijd dan de algemene populatie veroordeelden

Meerdere studies hebben de invloed van leeftijd op rekrutering binnen georganiseerde criminaliteit onderzocht. De studies laten echter een wisselend beeld zien. Frualdo (2019) vindt in het algemeen een kleine, negatieve relatie: leden van georganiseerde criminele groepen zijn vaak jonger dan "algemene" criminelen. Meerdere studies vinden juist een oudere populatie onder leden van georganiseerde criminele groepen (Fuller et al., 2019). In Nederlandse studies wordt geconcludeerd dat leden gemiddeld ouder zijn dan de algemene populatie veroordeelden (zie Van der Geest et al., 2020; Kleemans en Van Koppen, 2020; Kruisbergen et al., 2019). In de Nederlandse context is het hebben van een hogere leeftijd dan de algemene populatie veroordeelden dan ook een gefundeerde risicofactor. In sommige gevallen hanteren georganiseerde criminele groepen een leeftijdsrestrictie, waarbij alleen volwassenen lid mogen worden.

Religie

In zijn meta-analyse vergelijkt Frualdo (2019) de resultaten van drie artikelen die rapporteren over de invloed van religie op deelname aan georganiseerde criminaliteit. Hij vindt een kleine, significante relatie, waarbij *niet-religieuze personen een grotere kans hebben op lidmaatschap bij een georganiseerde criminele groep*. Volgens Frualdo (2019) ondervinden religieuze personen tijdens hun jeugd meer sociale controle van volwassenen, waardoor deze minder snel in aanraking komen met georganiseerde criminaliteit.

Etniciteit

Gemarginaliseerd worden als persoon uit een etnische minderheid is een risicofactor voor het betrokken raken bij georganiseerde criminaliteit (Calderoni et al., 2020). Om de gevolgen van marginalisering (deels) op te vangen kan het zijn dat een persoon eerder geneigd is deel te nemen aan een georganiseerde criminele groep.

Persoonlijke factoren			
Risicofactor	*Gefundeerd/ plausibel*	*Doelgroep*	*Studie(s) ook uitgevoerd in Nederland*
Man-zijn	Gefundeerd	Algemeen	Ja
Familiebanden en emotionele relaties met personen in georganiseerde criminaliteit	Plausibel	Vrouwen	Ja
Hogere leeftijd t.o.v. de algemene populatie veroordeelden	Gefundeerd	Algemeen	Ja
Niet-religieus zijn	Plausibel	Algemeen	Nee
Gemarginaliseerd worden	Plausibel	Algemeen	Nee

3.1.2 Psychologische factoren

Onder psychologische risicofactoren vallen antisociale persoonlijkheidskenmerken, lage zelfcontrole en een gevoel van desillusie.

Gefundeerde risicofactor: antisociale persoonlijkheidskenmerken

Frualdo (2019) vindt in zijn meta-analyse een sterke, significante relatie tussen een antisociale persoonlijkheid en rekrutering in georganiseerde criminaliteit. Een antisociale persoonlijkheid wordt onder andere gekenmerkt door vijandigheid, onverantwoordelijkheid, impulsiviteit, het nemen van veel risico's en het niet kunnen conformeren. Daarnaast vindt hij een zwakke relatie tussen lidmaatschap van georganiseerde criminele groepen en psychopathie. In het onderzoek van Calderoni en collega's (2020) worden ook studies aangehaald die rapporteren dat psychopathologische kenmerken en een antisociale gedragsstoornis de risico op rekrutering in georganiseerde criminele groepen vergroot.

Frualdo (2019) vindt daarnaast een significante relatie tussen *lage zelfcontrole* en rekrutering binnen georganiseerde criminaliteit. Ook zijn leden van georganiseerde criminele groepen significant vaker angstig, depressief, slachtoffer van geweld en hebben ze vaker traumatisch letsel. Het is echter goed mogelijk dat dit het gevolg is van het lidmaatschap, waardoor het niet vast te stellen is of deze factoren ook het risico op lidmaatschap kunnen verhogen. Ten slotte lopen jongeren met *een gevoel van desillusie over de toekomst* een groter risico om betrokken te raken bij georganiseerde criminele groepen (Calderoni et al., 2020; Servaas et al., 2021).

Psychologische factoren			
Risicofactor	*Gefundeerd/ plausibel*	*Doelgroep*	*Studie(s) ook uitgevoerd in Nederland*
Antisociale persoonlijkheids-kenmerken	Gefundeerd	Algemeen	Nee
Lage zelfcontrole	Plausibel	Algemeen	Nee
Gevoel van desillusie over de toekomst	Plausibel	Jongeren	Nee

3.1.3 Criminaliteit

Het aantal risicofactoren dat met criminaliteit te maken heeft, is relatief groot en varieert van het hebben van een criminele achtergrond, de bereidheid tot geweld toe te passen tot het beschikken over een specifieke expertise.

Gefundeerde risicofactor: een criminele achtergrond

Calderoni en collega's (2020) concluderen in hun meta-analyse dat personen met een criminele achtergrond meer kans hebben op betrokkenheid bij georganiseerde criminele groepen. Ook Frualdo (2019) concludeert in zijn meta-analyse dat deze relatie bestaat. In de aangehaalde literatuur wordt een criminele achtergrond, naast het hebben van familiebanden (zie paragraaf 'sociale bindingen'), het vaakst aangehaald als risicofactor. De *bereidheid om geweld te gebruiken* lijkt cruciaal voor rekrutering binnen georganiseerde criminaliteit (Calderoni et al., 2020). Leden van georganiseerde criminele groepen hebben veelal een levendige criminele carrière. In de bestudeerde literatuur wordt een aantal kenmerken aangehaald. Zo hebben daders van georganiseerde criminaliteit, in vergelijking met daders van meer algemene criminaliteit, *meer veroordelingen op hun naam* en *plegen ze ernstigere delicten* (Kruisbergen et al., 2019). Daarnaast *vallen georganiseerde criminaliteit daders vaker in de categorie 'generalisten'*, wat wil zeggen dat ze meer soorten delicten plegen (Frualdo, 2019). In zijn meta-analyse concludeert Frualdo dat een zwakke relatie bestaat tussen lidmaatschap van georganiseerde criminele groepen en *drugsveroordelingen* en een sterke relatie *met veroordelingen met betrekking tot stalking*. Ten slotte krijgen leden van georganiseerde criminele groepen *vaker en langere gevangenisstraffen opgelegd* dan de algemene populatie veroordeelden (Kruisbergen et al., 2019). Het is onduidelijk of deze kenmerken leiden tot deelname in georganiseerde criminaliteit – en daarmee gezien kunnen worden als risicofactoren – of dat deze kenmerken in criminele carrières

zijn gevormd door de deelname in georganiseerde criminaliteit. Het hebben van *een detentiegeschiedenis* wordt in de studie van Calderoni en collega's wel geïdentificeerd als risicofactor. Tijdens de gevangenisstraf worden er contacten en sociale relaties gevormd die de kans op rekrutering vergroten (zie ook 'sociale bindingen').

Criminele carrières

Kemp, Zolghadriha en Gill (2019) benadrukken de heterogeniteit onder trajecten van georganiseerde criminaliteit van daders. De onderzoekers hebben honderd Engelstalige autobiografieën van mannelijke daders van georganiseerde criminaliteit geanalyseerd om risicofactoren te onderscheiden. Zij concluderen dat de leeftijd waarop daders voor het eerst in contact komen met justitie niet significant gerelateerd is aan de leeftijd waarop daders betrokken raken bij georganiseerde criminaliteit. Kemp en collega's (2019) vinden wel een verschil in het gemiddelde aantal jaren tussen het begin van de criminele carrière en betrokkenheid bij georganiseerde criminaliteit onder toetreders en oprichters. Onder toetreders vallen daders die zich aansluiten bij een georganiseerde criminele groep. Oprichters starten zelf een georganiseerde criminele groep. De toetreders kennen een kleiner interval tussen de start van hun criminele carrière dan oprichters. Zij groeien dus significant sneller naar georganiseerde criminaliteit toe. Bij toetreders spelen sociale bindingen een grotere rol. De onderzoekers verklaren de snellere betrokkenheid dan ook doordat toetreders sneller door hun omgeving in aanraking komen met georganiseerde criminaliteit.

Campedelli en collega's (2020) hebben gekeken naar de specifieke risicofactoren voor daders die vroeger en later ingroeien of gerekruteerd worden in de maffia. Zij concluderen dat de risicofactoren verschillen, waarbij vroege gerekruteerden hun criminele carrière eerder beginnen, vaak lager opgeleid zijn, meer ernstigere delicten plegen binnen een korte periode en vaker gewelddadige delicten plegen. Late gerekruteerden beginnen hun carrière op hogere leeftijd en plegen meer diverse, maar minder ernstige delicten. Verschillende studies laten zien dat de meeste daders van georganiseerde criminaliteit pas op volwassen leeftijd betrokken raken (Campedelli et al., 2020; Van der Geest et al., 2020).

Jongeren

In een aantal studies worden (risico)factoren gevonden die specifiek voor jongeren van toepassing zijn. Zo lijkt *deelname aan een ernstige problematische jeugdgroep of -netwerk* een krachtige voorspeller te zijn voor betrokkenheid in de georganiseerde criminaliteit (Ferwerda et al., 2021). Daarnaast vindt Frualdo

(2019) een significante relatie tussen het *plegen van geweldsdelicten tijdens jeugd of adolescentie* en latere deelname aan een georganiseerde criminele groep. In een studie van Van Koppen en collega's (2017), waarbij jonge daders zijn ingedeeld in 'stoppers' en 'doorgroeiers', worden de doorgroeiers gekenmerkt doordat zij *vaker en intensievere interventies krijgen opgelegd* dan stoppers. Daarnaast wordt het *contact in de begeleiding bij jeugdbeschermingstrajecten voor doorgroeiers negatiever beoordeeld* dan voor stoppers.

Intermezzo – Casus: Omar el Harrouni[1]

Een typisch voorbeeld van een snelle doorgroeier is Omar el Harrouni, nu 32, die opgroeide in de Diamantbuurt in de Amsterdamse Pijp. Het was deze Harrouni waar de toenmalige politiecommissaris in Amsterdam Zuid, Leen Schaap, in 2008 over zei dat deze crimineel over tien jaar zou kunnen zijn uitgegroeid tot 'de nieuwe Holleeder'.

We schrijven zomer 2003. Sinds een aantal jaren hangt vrijwel elke avond een groepje jongeren uit de Diamantbuurt in het zuidelijke deel van de Amsterdamse Pijp op het Smaragdplein bij het voormalige badhuis. Ze zorgen voor overlast, maken tot diep in de nacht harde muziek, zitten op bankjes en auto's van buurtbewoners, intimideren buurtbewoners en maken vrouwen in de buurt die daar iets van zeggen uit voor 'kankerhoer'. De buurt verdenkt de groep ervan dat zij achter de ettelijke inbraken in de direct aangrenzende woningen zitten, waarbij laptops, PlayStations, dvd's en computerspellen worden buitgemaakt, waarvan de hoezen en overbodig geachte spullen op het dak van het badhuis worden gegooid.

Op een avond in het najaar slentert de kern van het vaste clubje dat daar altijd rondhangt naar Dirk van den Broek aan het Heinekenplein, 20 minuten verderop, waar verschillende jongens uit de groep van het Smaragdplein werken. Vlak daarvoor, op het Gerard Douplein, stuiten ze op een opstootje, waarbij hun vrienden van de Smaragdgroep betrokken zijn. Er wordt over en weer gescholden tussen Anja Joos, een 43-jarige buurtbewoonster en enkele jongens van 'Smaragd'. Uit de politiegegevens blijkt dat vergelijkbare confrontaties tussen Joos en deze jongens al eerder hebben plaatsgevonden. Dit keer beschuldigen de jongens haar (ten onrechte) van winkeldiefstal, waarna over en weer flink wordt gescholden. Als de anderen erop af komen blijft het al gauw niet meer bij schelden, maar wordt Anja Joos, een breekbare ex-verslaafde, door hen omsingeld en onder luid gejuich onderuit geschopt.

Als ze op de grond ligt, krijgt ze nog meerdere harde schoppen in haar buik, waarna de jongens lachend weglopen, terwijl Joos door voorbijgangers wordt opgevangen. Kort daarna bezwijkt ze in het ziekenhuis aan haar verwondingen.

Deze affaire wordt zo gedetailleerd beschreven omdat hier een bekend patroon aan het licht lijkt te komen. Omar el Hourrani en ene Saïd B. zijn met hun 17 jaar de jongsten van de Smaragdgroep, maar het optreden van Omar tijdens en naar aanleiding van dit drama lijkt al duidelijk te maken hoe hij te werk gaat. Hij schopt niet, maar moedigt aan. Terwijl Saïd volgens meerdere verklaringen Joos als eerste zou hebben neergeschopt en een stoel op haar zou hebben gegooid, is Omar veel te slim om zich in het openbaar aan zoiets schuldig te maken. Hij gaat ook het verst in zijn pogingen om onder een straf voor zijn rol in dit drama uit te komen. Terwijl de vermoedelijke hoofddader in 2004 wordt veroordeeld tot 3 jaar, waarvan 1 jaar voorwaardelijk, en de anderen tot werkstraffen en een half jaar voorwaardelijk, gaat Omar als enige in beroep en wordt hij pas een jaar later tot dezelfde sanctie veroordeeld als de rest van de groep. De rechter stelt daarbij vast dat Omar 'niet slechts een nieuwsgierige omstander was'. Dat jaar uitstel levert hem uiteraard straatwaarde op, zeker in het licht van de oorspronkelijke, veel hogere eisen van het OM, en het biedt hem alle ruimte om verder te groeien. En dat niet alleen, hij gaat hierna in cassatie bij de Hoge Raad en blijft dus als lokale, ongenaakbare held rondlopen in de buurt.

Het doodschoppen van Joos wordt landelijk nieuws. Dat is een jaar later ook het geval met het drama van een echtpaar dat door de jongens van Smaragd de Diamantbuurt wordt uitgetreiterd. Nadat ze in de zomer van 2003 schuin tegenover het badhuis zijn komen wonen hebben ze aanhoudend ellende van deze jongens ondervonden. Wat echter niet in dit nieuws wordt meegenomen is het feit dat het om dezelfde groep jongeren gaat die betrokken was bij het doodschoppen van Anja Joos, waardoor beide zaken een extra wrange dimensie krijgen.

Drie en een half jaar later wordt deze groep opgepakt wegens betrokkenheid bij grootschalige drugshandel, gewelddadige gewapende overvallen, straatroof, diefstal, inbraak en bedreiging van buurtbewoners, middenstanders en anderen die op een dodenlijst zouden zijn gezet. De recherche heeft de groep vanaf begin 2008 in beeld. Als de eerste zestien van hen in maart dat jaar worden gearresteerd, worden de politiemensen met de dood bedreigd. Begin april volgt de arrestatie van twaalf anderen, waaronder Omar el Hourrani, inmiddels 22 jaar oud, die wordt opgepakt

na een mislukte overval in Nijmegen. Bij huiszoekingen in Amsterdam worden drugs, geld en elektronische apparatuur in beslag genomen.

Uit afgeluisterde gesprekken blijkt dat Omar de leider is van deze groep die bestaat uit jongemannen tussen de 15 en 25, waaronder drie van Omars jongere broertjes. Omar geeft de opdrachten, vertelt waar ze moeten inbreken en waar ze de pakjes coke moeten afleveren. Hij heeft enorm aanzien onder de straatjeugd. Hij en zijn kompanen gedragen zich als onaantastbare figuren..

Gefundeerde risicofactor: criminele vaardigheden

Naast het hebben van een criminele achtergrond vormt ook het bezit van criminele vaardigheden een risicofactor voor het al dan niet betrokken raken bij georganiseerde criminaliteit (Calderoni et al., 2020; Servaas, Weerman en Fischer, 2021). Zo speelt *het hebben van een 'criminele reputatie'* een significante rol bij rekrutering (Kemps et al., 2019). Dit is een risicofactor wanneer een persoon ook sociale bindingen heeft met leden van een georganiseerde criminele groep. Vanwege een reputatie kan de persoon geïntroduceerd worden.

In de bestudeerde literatuur worden diverse vaardigheden genoemd waaraan een persoon moet voldoen voor rekrutering binnen een georganiseerde criminele groep. De vaardigheden kunnen betrekking hebben op de criminele potentie van een persoon (Calderoni et al., 2020). Hieronder valt de meest genoemde vaardigheid *loyaliteit*. Iemand moet zich loyaal kunnen tonen en loyaal zijn aan de groep. Daarnaast is het belangrijk dat iemand *kan zwijgen* over de (activiteiten van) georganiseerde criminele groep tegen de politie en derden. Ook wordt de criminele potentie van een persoon binnen een georganiseerde criminele groep bepaald door het *uit het zicht kunnen blijven van de politie*. Tevens worden er vaardigheden genoemd die benodigd zijn om specifieke delicten te kunnen plegen.

Gefundeerde risicofactor: specifieke expertise

Een specifieke expertise kan een persoon aantrekkelijker maken voor rekrutering. Zo kan iemand met kennis van chemie aantrekkelijk zijn voor druggerelateerde delicten. Deze vaardigheden kunnen legaal zijn verkregen – door bijvoorbeeld een studie scheikunde – of in het criminele circuit (Calderoni et al., 2020; Servaas et al., 2021). Voor jongeren kan het zijn dat deze risicofactor minder van toepassing is, omdat zij nog niet de kans hebben gehad om bepaalde vaardigheden op te doen. Dit geldt vooral voor professionele expertise.

Criminaliteit			
Risicofactor	*Gefundeerd/ plausibel*	*Doelgroep*	*Studie(s) ook uitgevoerd in Nederland*
Een criminele achtergrond	Gefundeerd	Algemeen	Ja
De bereidheid om geweld toe te passen	Plausibel	Algemeen	Ja
Het hebben van meer veroordelingen t.o.v. de algemene populatie veroordeelden	Plausibel	Algemeen	Ja
Het plegen van ernstigere delicten t.o.v. de algemene populatie veroordeelden	Plausibel	Algemeen	Ja
Het plegen van meer soorten delicten t.o.v. de algemene populatie veroordeelden	Plausibel	Algemeen	Nee
Het hebben van drugsveroordelingen	Plausibel	Algemeen	Ja
Het hebben van veroordelingen met betrekking tot stalking	Plausibel	Algemeen	Nee
Het hebben van meer en langere gevangenisstraffen t.o.v. de algemene populatie veroordeelden	Plausibel	Algemeen	Ja
Het hebben van een detentiegeschiedenis	Plausibel	Algemeen	Nee
Deelname aan een ernstige problematische jeugdgroep of -netwerk	Plausibel	Jongeren	Ja
Het plegen van geweldsdelicten tijdens jeugd of adolescentie	Plausibel	Jongeren	Ja
Het krijgen van meer en intensievere interventies t.o.v. stoppers	Plausibel	Jongeren	Ja
Negatiever beoordeeld contact bij jeugdbeschermingstrajecten t.o.v. stoppers	Plausibel	Jongeren	Ja
In het bezit zijn van criminele vaardigheden	Gefundeerd	Algemeen	Ja
Een criminele reputatie hebben	Plausibel	Algemeen	Nee

Risicofactor	*Gefundeerd/ plausibel*	*Doelgroep*	*Studie(s) ook uitgevoerd in Nederland*
Loyaal zijn	Plausibel	Algemeen	Nee
Kunnen zwijgen	Plausibel	Algemeen	Nee
Uit de handen van de politie kunnen blijven	Plausibel	Algemeen	Nee
Een specifieke expertise	Gefundeerd	Met name volwassenen	Ja

3.1.4 Levensstijl

Binnen levensstijl gaat het om de risicofactoren die te maken hebben met het gebruik van drugs en het hebben van een flitsende levensstijl.

Gefundeerde risicofactor: drugsgebruik

Drugsgebruik is, met name tijdens de adolescentie en vroege volwassenheid, een risicoverhogende factor voor betrokkenheid bij georganiseerde criminaliteit (Calderoni et al., 2020). Frualdo (2019) vindt een sterke relatie tussen drugsgebruik en rekrutering. *Het beeld dat deelname aan een georganiseerde criminele groep gepaard gaat met een aantrekkelijke levensstijl en het makkelijk en snel geld kunnen verdienen,* wordt door Calderoni en collega's ook aangemerkt als risicofactor voor jongeren. Van Koppen en collega's (2017) concluderen dat doorgroeiers significant vaker *softdrugs gebruiken, in combinatie met het hebben van vrienden met een negatieve invloed en voortijdige schoolverlaters.* Juist de combinatie van factoren lijkt een verschil te maken bij het stoppen en het doorgaan met criminaliteit. Jongeren die *problemen hebben op het gebied van school, financiën en/of drugs,* voelen zich eerder aangetrokken tot georganiseerde criminaliteit (Calderoni et al., 2020).

Levensstijl			
Risicofactor	*Gefundeerd/ plausibel*	*Doelgroep*	*Studie(s) ook uitgevoerd in Nederland*
Drugsgebruik	Gefundeerd	Met name jongeren	Ja
Het idee dat georganiseerde criminele groepen gepaard gaan met een aantrekkelijke levensstijl en het makkelijk en snel geld verdienen	Plausibel	Jongeren	Nee
Softdrugsgebruik, in combinatie met het hebben van vrienden met een negatieve invloed en voortijdig schoolverlaten	Plausibel	Jongeren	Ja
Problematiek op school, op financieel en/of drugsgebied	Plausibel	Jongeren	Nee

3.1.5 Sociale banden

Sociale banden vormen een essentieel onderdeel van een succesvolle deelname in georganiseerde criminaliteit (Kleemans en Van Koppen, 2020). In de meta-analyse van Calderoni en collega's (2020) vallen de meest gerapporteerde risicofactoren voor rekrutering binnen georganiseerde criminele groepen onder de categorie 'sociale banden'. Banden met familie, vrienden en/of kennissen actief in de georganiseerde criminaliteit bieden een zogenaamde 'sociale gelegenheidsstructuur'[2] die toegang oplevert tot winstgevende, criminele mogelijkheden.

In een recent onderzoek van Kemp en collega's (2019) worden de ontwikkelingspaden van toetreders bij georganiseerde criminele groepen en oprichters van georganiseerde criminele groepen vergeleken.[3] Hieruit blijkt dat toetreders – in vergelijking met oprichters – significant meer leunen op eerder bestaande sociale banden om betrokken te raken bij georganiseerde criminaliteit. Het traject van toetreders lijkt op een levenslange socialisatie in georganiseerde criminaliteit, waarbij langetermijnblootstelling aan georganiseerde criminaliteit overeenkomt met een soort 'besmettingsproces'. De onderzoekers vergelijken dit proces met het sociale sneeuwbaleffect, beschreven door Kleemans en De Poot (2008). Dit effect heeft betrekking op een ingroeimechanisme waarbij een persoon via sociale banden betrokken raakt bij georganiseerde criminaliteit en daaropvolgend personen in zijn of haar sociale omgeving aantrekt. Kemp en collega's conclu-

deren dat personen die door *een lid van de organisatie worden geïntroduceerd* het meeste risico lopen om zich daadwerkelijk aan te sluiten.

Gefundeerde risicofactor: familiebanden binnen georganiseerde criminaliteit

Familiebanden zijn een belangrijke aandrijver voor rekrutering binnen georganiseerde criminele groepen (Calderoni et al., 2020). In de bestudeerde literatuur wordt het hebben van familiebanden het vaakst aangehaald als risicofactor. Vanwege de risico's die het plegen van georganiseerde criminaliteit met zich meebrengt, speelt onderling vertrouwen een grote rol. Familieleden kunnen elkaar makkelijker introduceren bij criminele groepen, omdat verwantschap een basis legt voor vertrouwen (Kleemans en Van Koppen, 2020). Daarnaast kan de band die een persoon heeft met zijn of haar familie ervoor zorgen dat culturele overdracht en leerprocessen, nodig voor deelname aan een georganiseerde criminele groep, worden vergemakkelijkt (Servaas et al., 2021). In sommige gevallen zorgen familiebanden rechtstreeks voor rekrutering bij georganiseerde criminele groepen (Calderoni et al., 2020). Dit geldt voornamelijk voor traditionele en familiegeoriënteerde criminele groepen, zoals de maffia. Maar ook bij overige georganiseerde criminele groepen kunnen familiebanden de kans op rekrutering verhogen. Zo wordt de kans dat een persoon lid wordt van een *gang* vergroot wanneer de ouder ook lid is geweest (Kissner en Pyrooz, 2009). Kemp en collega's (2019) vinden in hun onderzoek een significante relatie tussen ouderbetrokkenheid bij georganiseerde criminaliteit en het aansluiten bij een georganiseerde criminele groep. Bijna alle daders in hun dataset hadden ten minste een familielid actief binnen de georganiseerde criminaliteit. Wanneer wordt gekeken naar het effect van indirecte familie – zoals een aangetrouwd familielid – is de relatie relatief zwak. Ook Ferwerda en collega's (2021) concluderen in hun studie naar criminele netwerken dat familiebanden een belangrijke rol spelen in het betrokken raken bij georganiseerde criminaliteit.

In Nederland is maar weinig onderzoek uitgevoerd naar de intergenerationele overdracht van georganiseerde criminaliteit. De meeste studies richten zich op "algemene" criminaliteit. Het onderscheid is echter van belang. Aangezien georganiseerde criminaliteit meer dan algemene criminaliteit steunt op sociale netwerken, groeien kinderen mogelijk op in een sociale omgeving waarin makkelijk toegang is tot georganiseerde criminaliteit en waar crimineel gedrag wordt aangeleerd (Van Dijk et al, 2021). In een exploratief onderzoek van Van Dijk en collega's (2018) blijken de kinderen van ouders betrokken in georganiseerde cri-

minaliteit in een hele andere omgeving op te groeien. Zo zijn er bijvoorbeeld wapens aanwezig, wordt er drugs gebruikt, zijn de familiesystemen meer gesloten en/of is er mogelijke blootstelling aan agressie, geweld en huurmoorden. Van Dijk en collega's hebben onderzocht of ouderbetrokkenheid bij georganiseerde criminaliteit ervoor zorgt dat een kind een hoger risico heeft op het plegen van criminaliteit. Hiervoor hebben zij een groep ouders die betrokken is bij georganiseerde criminaliteit en hun kinderen vergeleken met een willekeurig geselecteerde groep ouders en hun kinderen uit de algehele populatie. De onderzoekers concluderen dat het hebben van een ouder die is veroordeeld voor georganiseerde criminaliteit een sterke en significante voorspeller is voor het plegen van criminaliteit door het kind. De kinderen lopen drie keer zoveel risico om crimineel gedrag te laten zien en tien keer zoveel risico om druggerelateerde criminaliteit te plegen dan de kinderen uit de vergelijkingsgroep. De relatie is het sterkst voor jongens, kinderen van moeders in georganiseerde criminaliteit en kinderen van ouders die na de achttiende verjaardag van hun kinderen nog georganiseerde criminaliteit plegen.

De onderzoekers geven enkele verklaringen voor de specifiek sterke intergenerationele continuïteit van georganiseerde criminaliteit, zoals de problematische omgeving waarin kinderen worden gesocialiseerd. Daarnaast geven zij aan dat kinderen van ouders in georganiseerde criminaliteit mogelijk sneller een partner zoeken binnen het criminele netwerk van hun ouders, wat nieuwe risico's op criminaliteit met zich meebrengt. Helaas geeft het onderzoek van Van Dijk en collega's geen antwoord op de vraag of de kinderen zelf ook doorgroeien of gerekruteerd worden voor georganiseerde criminaliteit.

Gefundeerde risicofactor: banden met vrienden en kennissen binnen georganiseerde criminaliteit

Naast familiebanden gelden sociale banden met personen die actief zijn in georganiseerde criminaliteit vaak als voorwaarde voor rekrutering in een georganiseerde criminele groep (Calderoni et al., 2020). Vanwege het belang van vertrouwen binnen georganiseerde criminele groepen, wordt voornamelijk gebouwd op hechte vriendschappen. Deze vriendschappen worden veelal versterkt door een gedeelde woonplaats, en/of etnische of religieuze achtergrond (Calderoni et al., 2020). Het hebben van een gedeelde etnische achtergrond kan de banden tussen de leden versterken en zo het onderlinge vertrouwen – die benodigd is voor het voortbestaan van de groep – verhogen.

Sociale bindingen			
Risicofactor	*Gefundeerd/ plausibel*	*Doelgroep*	*Studie(s) ook uitgevoerd in Nederland*
Geïntroduceerd worden door een lid van een georganiseerde criminele groep	Plausibel	Algemeen	Ja
Familiebanden binnen georganiseerde criminaliteit	Gefundeerd	Algemeen	Ja
Banden met vrienden en kennissen binnen georganiseerde criminaliteit	Gefundeerd	Algemeen	Ja

3.1.6 Overige sociale factoren

In de literatuur worden binnen overige sociale factoren diverse risicofactoren naar voren gebracht. Het gaat dan bijvoorbeeld om negatieve rolmodellen, om het toegang hebben tot een subcultuur en om het ontbreken van een stabiele gezinssituatie.

In de buurt

Kemp en collega's (2019) vinden enkele risicofactoren gerelateerd aan de omgeving van een persoon die het risico op rekrutering binnen georganiseerde criminaliteit vergroten. Zij benoemen de *aanwezigheid van rolmodellen* binnen de georganiseerde criminaliteit, het *wonen in een buurt waar georganiseerde criminele groepen opereren* en *waar de criminele code wordt gevolgd* als risicofactoren. Hoe meer een *persoon in aanraking komt met georganiseerde criminaliteit*, hoe meer geneigd iemand is om deel te nemen aan georganiseerde criminaliteit (Kemp et al., 2019).

Groepsidentiteit

Calderoni en collega's (2020) beschrijven twee risicofactoren die gelinkt zijn aan groepsidentiteit. *Een georganiseerde criminele groep kan personen het gevoel geven dat ze "erbij horen"*. Lidmaatschap aan een georganiseerde criminele groep geeft een sociale identiteit. Deze gevoelens worden versterkt door het gebruik van inwijdingsrituelen en het hoge niveau van vertrouwen onder leden. *Deelname bij georganiseerde criminele groepen geeft veelal toegang tot een subcultuur* met eer, loyaliteit en respect. Specifiek voor jongeren en gemarginaliseerde personen lijkt dit de betrokkenheid bij georganiseerde criminaliteit aantrekkelijker te maken.

Overig

Frualdo (2019) vindt in zijn meta-analyse nog enkele overige sociale risicofactoren. Zo is een *gebrek aan sociale controle* een risicofactor voor rekrutering binnen georganiseerde criminaliteit. Hiervoor wordt een kleine, maar significante relatie gevonden met lidmaatschap van een georganiseerde criminele groep. Daarnaast lijken leden van georganiseerde criminele groepen vaker *op te groeien in een minder stabiele gezinssituatie*, hoewel deze relatie niet significant is (Frualdo, 2019). Ten slotte vindt Frualdo een opmerkelijke relatie tussen het hebben van een *stabiele relatie* en lidmaatschap bij een georganiseerde criminele groep. De kans op lidmaatschap wordt significant vergroot wanneer iemand een stabiele relatie heeft.

Overige sociale factoren			
Risicofactor	*Gefundeerd/ plausibel*	*Doelgroep*	*Studie(s) ook uitgevoerd in Nederland*
De aanwezigheid van rolmodellen binnen de georganiseerde criminaliteit	Plausibel	Algemeen	Nee
Wonen in een buurt waar een georganiseerde criminele groep opereert	Plausibel	Algemeen	Nee
Wonen in de buurt waar de criminele code wordt gevolgd	Plausibel	Algemeen	Nee
Veel in aanraking komen met georganiseerde criminaliteit	Plausibel	Algemeen	Nee
Het gevoel van "erbij horen"	Plausibel	Algemeen	Nee
Deel willen zijn van een subcultuur	Plausibel	Met name jongeren en gemarginaliseerde personen	Nee
Een gebrek aan sociale controle	Plausibel	Algemeen	Nee
Opgroeien in een minder stabiele gezinssituatie	Plausibel	Algemeen	Nee
Het hebben van een stabiele relatie	Plausibel	Algemeen	Nee

Intermezzo - Casus: Frikkie[4]

De C1000-groep – genoemd naar de locatie waar ze graag rondhangen - bestaat rond de eeuwwisseling uit ongeveer 30 jongens van vooral Marokkaanse komaf in de leeftijd van 12 tot 24 jaar. Alle leden van de groep hebben medio 2000 registraties bij de politie als verdachte of betrokkene, waarbij het vooral gaat om aandachtsvestigingen, veroorzaken van overlast in de wijk en lichte vermogensdelicten. De wijkagent wijst een aantal jongens aan als informele leiders. Een daarvan is Frikkie. Bij de start is hij 17 jaar en woont hij bij zijn ouders, samen met zijn broertje die ook rondhangt met de groep, en oudere zus die bijna klaar is met haar HAVO-opleiding.

Frikkie onderscheidt zich altijd al van de anderen. In tegenstelling tot de meesten heeft hij al snel door dat hij met het plegen van overlast in zijn eigen wijk teveel in beeld komt bij de jongerenwerkers en de wijkagent. Goed geplande inbraken en straatroven die hij pleegt met één andere jongen uit de groep die hij vertrouwt, leveren hem veel meer op. Hij heeft ook al snel door dat hij met het oog op de pakkans buiten zijn eigen wijk actief moet zijn en dat rondhangen in de groep de aandacht van de politie trekt. Zijn opstelling wordt wel omschreven als '*streetsmart*'. Als de wijkagent 10 jaar later terugkijkt zegt hij: 'Hij was toen al een slimme jongen en tevens een leider. Hij was een andere leider dan de vechtersbazen en volgde een eigen weg. Hij was meer ingenieus en pleegde vermogensmisdrijven dus ook op deze wijze'.

Op het VMBO doet Frikkie niet erg zijn best maar het gaat hem makkelijk af. Hij dankt zijn bijnaam niet voor niets aan zijn slimheid. Volgens een jongerenwerker zou hij prima zijn diploma kunnen halen en een vervolgopleiding kunnen afmaken. Maar Frikkie heeft daar geen zin in, net zoals hij zich ook weinig van zijn moeder aantrekt als het gaat om het nakomen van afspraken. Zijn vader daarentegen is makkelijker. Die heeft een koffiehuis waar invloedrijke mannen uit de drugshandel bij elkaar komen. Hij komt daar graag en maakt rond zijn achttiende contact met twee jongens van in de twintig waardoor hij relatief gemakkelijk betrokken raakt bij de drugshandel waarmee hij veel geld verdient. Sommige van de jonge jongens uit de wijk waar hij is opgegroeid en nog steeds woont kijken tegen hem op vooral vanwege het vele geld dat hij heeft. Een aantal van hen verleent regelmatig hand-en-spandiensten voor hem, zoals runnen of op de uitkijk staan. In de jaren die volgen ontpopt hij zich als een echte beroepscrimineel en wordt hij in verband gebracht met gewapende overvallen, drugshandel, ripdeals en liquidaties, vrouwenhandel en prostitutie. Vanuit detentie coördineert hij zaken die buiten moeten worden afgehandeld. 'Zowel op straat als in de gevangenis is iedereen doodsbang voor hem', stelt een informant.

3.1.7 Opleidingsniveau, werk en economische omstandigheden

Op het gebied van opleiding, werk en economische omstandigheden worden in de literatuur diverse (gefundeerde) riscofactoren geïdentificeerd.

Gefundeerde risicofactor: laag opleidingsniveau
Gefundeerde risicofactor: specifieke opleiding/werk(omstandigheden)
Gefundeerde risicofactor: een werkomgeving waarin sociale banden met personen in de georganiseerde criminaliteit ontstaan

Een laag opleidingsniveau wordt in meerdere studies geassocieerd met de betrokkenheid van individuen bij georganiseerde criminele groepen (Calderoni et al., 2020). Frualdo (2019) vindt ook een relatie tussen het hebben van een laag opleidingsniveau en lidmaatschap bij een georganiseerde criminele groep, hoewel deze niet significant is. Daarnaast worden een *lage sociaal economische status* en *slechte economische omstandigheden* aangedragen als risicofactoren, hoewel ook wordt gewezen op de betrokkenheid van personen met een hoge sociaal-economische status binnen georganiseerde criminaliteit (Kleemans en Van Koppen, 2020). Van Koppen en collega's (2017) zien daarnaast dat doorgroeiers van zware criminaliteit significant vaker *schuldenproblematiek* hebben dan stoppers.

Het niet hebben van werk heeft verschillende effecten op de kans om betrokken te raken bij georganiseerde criminaliteit. Sommige studies concluderen dat het *gebrek aan werkgelegenheid* het risico op rekrutering vergroot (Calderoni et al., 2020; Frualdo, 2019). Dit lijkt voornamelijk het geval te zijn bij maffiagroepen, die personen rekruteren in achtergestelde gebieden (Savona et al., 2017). In Nederland zijn meerdere studies uitgevoerd die aantonen dat *het hebben van specifiek werk en het uitvoeren van specifieke beroepen* de kans op rekrutering vergroot (Kleemans en Van de Bunt, 2008; Van Koppen, 2013; Madarie en Kruisbergen, 2020; Van der Geest et al., 2020; Van Koppen et al., 2019). In 2008 analyseren Kleemans en van de Bunt – met behulp van de Monitor georganiseerde criminaliteit – 1.623 daders van georganiseerde criminaliteit die in 120 opsporingsonderzoeken voorkomen om de relatie tussen werk en georganiseerde criminaliteit te onderzoeken. Hieruit komt naar voren dat vele georganiseerde criminele activiteiten zijn ingebed in werkrelaties en -omgeving. De onderzoekers zien bepaalde beroepen vaker terug. Dit blijken beroepen te zijn die:

- zijn te relateren aan mobiliteit, transport en logistiek. Deze beroepen bieden de mogelijkheid tot internationale contacten en mogelijkheden;
- bewegingsvrijheid en autonomie voorop stellen. Dit maakt het makkelijker om legale en illegale activiteiten te combineren;

- een sociaal karakter kennen, aangezien frequent contact met verschillende soorten mensen leidt tot mogelijkheden om mededaders te vinden.

De hierop volgende studies van Van Koppen (2013) en Kruisbergen, Kleemans en Kouwenberg (2015) bevestigen de belangrijke rol van werk in georganiseerde criminaliteit. Ook zij gebruiken data uit de Monitor georganiseerde criminaliteit. In de studies komt naar voren dat veel daders een eigen bedrijf hebben, gerelateerd aan hun criminele activiteiten. Sommige daders starten een legaal bedrijf, maar komen tot de ontdekking dat het werk criminele mogelijkheden biedt. Andere daders starten een bedrijf om hun illegale activiteiten te verhullen. Een bedrijf kan gebruikt worden voor criminele doeleinden op drie manieren: voor logistieke steun, om een legaal front te bieden voor illegale activiteiten en voor witwassen. Madarie en Kruisbergen (2020) analyseren de rol van werk binnen logistieke knooppunten, zoals vliegvelden en havens. Hun onderzoek, waarbij ze ook informatie uit de Monitor georganiseerde criminaliteit gebruiken, laat zien dat mensen worden benaderd om deel te nemen aan georganiseerde criminaliteit via sociale contacten. Zo ontstaat er een sociaal sneeuwbaleffect. Daarnaast maakt werkgerelateerde expertise een persoon aantrekkelijker voor criminele groepen. Ten slotte is de relatie tussen werk en georganiseerde criminaliteit onderzocht door de carrières van 1.912 daders uit de Monitor georganiseerde criminaliteit te analyseren. Van der Geest en collega's (2020) gebruiken deze dataset en richten zich op de invloed van werk op diverse rollen binnen georganiseerde criminele groepen. Zij concluderen dat de rol van de persoon binnen de georganiseerde criminele groep de sterkte van de relatie beïnvloedt (zie paragraaf 3.2). Van Koppen en collega's (2019) gebruiken dezelfde dataset en richten zich in hun studie specifiek op de effecten van het hebben van een eigen bedrijf of het in loondienst zijn bij een bedrijf. De onderzoekers zien dat er geen relatie bestaat tussen het in loondienst zijn en het plegen van georganiseerde criminaliteit. *Het hebben van een eigen bedrijf* resulteert echter in een toename in het plegen van delicten (30 procent).

Bij de bespreking van de relatie tussen werk en georganiseerde criminaliteit rijst de vraag in hoeverre deze risicofactor ook van toepassing is bij jongeren. Waarschijnlijk zijn er weinig jongeren die een eigen bedrijf of een groot professioneel netwerk hebben, waardoor deze risicofactoren minder van invloed zijn.

Opleidingsniveau, werk en economische omstandigheden			
Risicofactor	*Gefundeerd/ plausibel*	*Doelgroep*	*Studie(s) ook uitgevoerd in Nederland*
Een laag opleidingsniveau	Gefundeerd	Algemeen	Ja
Lage sociaal economische status	Plausibel	Algemeen	Ja
Slechte economische-omstandigheden	Plausibel	Algemeen	Ja
Schuldenproblematiek	Plausibel	Algemeen	Ja
Gebrek aan werkgelegenheid	Plausibel	Algemeen	Nee
Het hebben van specifieke werk(omstandigheden)	Gefundeerd	Algemeen	Ja
Een werkomgeving waarin sociale banden met personen in de georganiseerde criminaliteit ontstaan	Gefundeerd	Algemeen	Ja
Een eigen bedrijf hebben	Plausibel	Algemeen	Ja

3.2 Risicofactoren per "type" georganiseerde criminele groep en rol

In paragraaf 3.1 is een algemeen beeld geschetst van risicofactoren voor rekrutering binnen georganiseerde criminaliteit. Deze risicofactoren worden in deze paragraaf toegespitst per "type" georganiseerde criminele groep. Daarnaast worden de risicofactoren per rol beschreven.

Nederlandse georganiseerde criminaliteit

Nederlandse georganiseerde criminaliteit kenmerkt zich niet door grote, permanente, hiërarchisch opgezette criminele organisaties (Analistennetwerk Nationale Veiligheid, 2021). De georganiseerde criminele groepen zijn veelal losse, veranderlijke criminele samenwerkingsverbanden (CSV's). Deze samenwerkingsverbanden kunnen een kern hebben van criminelen die structureel met elkaar samenwerken. Deze clusters of groepen kunnen vervolgens medeplegers benaderen. Lam, Van der Wal en Kop (2018) onderscheiden groeperingen zoals *outlaw motorcycle gang's* (OMG's), criminele familieverbanden en internationale groeperingen, onder andere uit Oost-Europa en Turkije. De meest vormen van georganiseerde criminaliteit in

Nederland hebben een internationaal karakter, zoals drugs- en mensensmokkel, witwassen en BTW-fraude (Van Geest en collega's, 2020). Nederland kan hierbij het productieland, het bestemmingsland of het transportland zijn.

Georganiseerde criminele groepen

Wetenschappelijk onderzoek naar risicofactoren voor rekrutering en ingroei binnen georganiseerde criminaliteit richt zich voornamelijk op de volgende groepen: maffiagroepen, *drugs trafficking organisations* (DTO's), gangs en OMG's. Hoewel rekrutering binnen georganiseerde criminele groepen veel overeenkomsten vertoont, zijn er ook enkele belangrijke verschillen (Calderoni et al., 2020). Maffiagroepen richten zich bij rekrutering – meer dan overige groepen – op familiebanden. Daarnaast is het hebben van een lage sociaal-economische status een grote risicofactor, aangezien de meeste maffiagroepen in achtergestelde wijken opereren. Bij de maffia zijn inwijdingsrituelen belangrijk, omdat deze de groepsidentiteit versterken. Bij DTO's vormen economische factoren het grootste risico op rekrutering. Personen uit gezinnen met een laag inkomen zijn eerder geneigd om deel te nemen aan een DTO. Daarnaast zijn gedeelde etnische banden van invloed bij rekrutering. Rekrutering in DTO's gebeurt daarnaast veelal door gebruik te maken van sociale banden. Rekrutering bij gangs wordt voornamelijk beïnvloed door sociale en psychologische factoren. Specifiek voor jongeren is deelname aan een gang aantrekkelijk doordat de groep zorgt voor een sterk gevoel van "erbij horen" en loyaliteit. Daarnaast vergroot het hebben van lage zelfcontrole, drugsmisbruik en/of een antisociale persoonlijkheidsstoornis het risico op deelname in een gang (Calderoni et al., 2020). Risicofactoren voor rekrutering binnen OMG's zijn onder andere het hebben van een laag opleidingsniveau en een lage sociaal-economische status (Van Deuren, Blokland en Kleemans, 2021). OMG leden zijn voornamelijk mannen uit een lagere klasse. Tevens is de neiging tot crimineel gedrag een belangrijke factor bij rekrutering. Calderoni en collega's (2020) concluderen dat de overige georganiseerde criminele groepen voornamelijk personen rekruteren die een criminele achtergrond hebben en gewelddadig zijn.

Rollen binnen georganiseerde criminaliteit

Binnen georganiseerde criminaliteit zijn er diverse rollen te onderscheiden, zoals het uitvoeren van taken (uitvoerenden), het coördineren van criminele activiteiten (coördinatoren) en het leiding geven (leiders). Er zijn maar weinig weten-

schappelijke studies die zich richten op de invloed van rollen op risicofactoren bij rekrutering voor georganiseerde criminaliteit. In enkele studies is deze wel meegenomen. Van der Geest en collega's (2020) vergelijken in hun studie coördinatoren, leiders en overige rollen. Zij concluderen dat coördinators – in vergelijking met leiders en overige rollen – ouder zijn ten tijde van hun eerste contact met justitie. Daarnaast lijken ze minder criminaliteit te plegen, hebben ze betere levensuitkomsten, zijn ze hoger opgeleid, hebben ze vaker werk en verdienen ze meer. Zoals in paragraaf 3.1. is beschreven, is er geen consensus over de invloed van werk op het risico voor rekrutering binnen georganiseerde criminaliteit. Van der Geest en collega's (2020) hebben in hun studie specifiek gekeken naar de invloed van rollen op deze risicofactor. Het hebben van een baan is voor leiders en coördinatoren significant positief gerelateerd met betrokkenheid bij georganiseerde criminaliteit. Bij overige rollen geldt het hebben van een baan wel als beschermende factor. In de eerder besproken analyse van Van Koppen en collega's (2010) is ook onderscheid gemaakt tussen verschillende typen rollen en hun criminele carrières. Zij concluderen dat de rollen uitvoerenden, coördinatoren en leiders geen andere criminele carrières hebben. De groep late starters – de groep die het vaakst in de georganiseerde criminaliteit voorkomt – is vertegenwoordigd onder alle typen rollen. Kruisbergen en collega's (2019) vinden wel een verschil in de delict- en strafgeschiedenis tussen de rollen. Zij concluderen dat leidinggevenden een actiever en zwaarder strafrechtelijk verleden hebben dan daders met een andere rol.

In een rapport van Analistennetwerk Nationale Veiligheid (2021) wordt de rekrutering van loopjongeren, katvangers of andere rollen waarin personen worden uitgebuit kort toegelicht. Zij geven aan dat dit voornamelijk binnen het sociale netwerk gebeurt of binnen de sociale omgeving waarin zij opereren. Hierbij zijn netwerken op wijk- of gebiedsniveau van belang. Bij de rekrutering van loopjongens, katvangers[5] en overige rollen wordt specifiek gericht op sociaal-economische kwetsbaren en jongeren (LIEC, 2019). Er zijn weinig wetenschappelijke artikelen die zich specifiek richten op de risicofactoren voor facilitators van georganiseerde criminaliteit.

Geldezels: risicofactoren voor rekrutering

Een geldezel is een katvanger die zijn bankrekening laat gebruiken voor criminele activiteiten. In september 2021 is de Nationale Politie een campagne gestart nadat ze een stijging zag in het aantal geldezels. De politie geeft aan dat 'het vaak

jongeren en jongvolwassenen van 18 tot 25 jaar betreft' die geronseld worden door cybercriminelen. Leukefeldt en Kleemans (2019) hebben een studie uitgevoerd naar de risicofactoren voor rekrutering als geldezel binnen cybercriminaliteit.[6] Ze hebben 112 Nederlandse politieverhoren geanalyseerd. De onderzoekers concluderen dat personen die financieel kwetsbaar zijn een hoger risico lopen op rekrutering. De meerderheid van de 112 geldezels volgt nog een opleiding, ontvangt een uitkering of zit in de schulden. De rekruteringsprocessen verlopen via sociale netwerken, waarbij contacten uit de buurt, school of sportscholen een grote rol spelen. Hierbij worden de geldezels gevraagd naar hun financiële situatie en of ze snel geld willen verdienen. De rekrutering kan ook verlopen via e-mails (*spam*). De onderzoekers noemen enkele motivaties die de 112 geldezels noemen. Zo geven sommige geldezels aan dat ze deel uitmaken van een subcultuur, waarbij het normaal is om in te gaan op zulke verzoeken. Meerdere geldezels geven aan dat dit relatief normaal is. Daarnaast is 'snel geld verdienen' een belangrijke motivatie. Ook vertellen geldezels dat ze opkijken naar de levensstijl van criminelen, bieden sommige geldezels zichzelf aan en voelen sommigen zich onder druk gezet (Leukefeldt en Kleemans, 2019).

In deze paragraaf zijn enkele risicofactoren verder toegespitst, die hierna in een extra tabel worden weergegeven.

Risicofactoren per rol			
Risicofactoren	*Gefundeerd/ plausibel*	*Doelgroep*	*Studie(s) ook uitgevoerd in Nederland*
Hogere leeftijd t.o.v. andere rollen	Plausibel	Coördinators	Ja
Het plegen van minder criminaliteit t.o.v. andere rollen	Plausibel	Coördinators	Ja
Het hebben van betere levensuitkomsten t.o.v. andere rollen	Plausibel	Coördinators	Ja
Hoger opgeleid t.o.v. andere rollen	Plausibel	Coördinators	Ja
Het hebben van een baan	Plausibel	Coördinators en leiders	Ja

Risicofactoren	*Gefundeerd/ plausibel*	*Doelgroep*	*Studie(s) ook uitgevoerd in Nederland*
Het hebben van een actiever en zwaarder strafrechtelijk verleden t.o.v. andere rollen	Plausibel	Leiding-gevenden	Ja
Georganiseerde criminele groepen in (sociale) omgeving	Plausibel	loopjongens, katvangers en overige rollen	Ja
Financieel kwetsbaar zijn	Plausibel	Geldezels	Ja

3.3 Beschermende factoren

In veel gevallen is het tegenovergestelde van de hiervoor genoemde risicofactoren juist te kenmerken als een beschermende factor. Daarnaast komen in de bestudeerde literatuur ook beschermende factoren naar voren die de kans op rekrutering verkleinen. Deze paragraaf geeft een overzicht van beschermende factoren, onderscheiden door Van Koppen en collega's (2017) en Adjiembaks (2018). In het artikel van Van Koppen en collega's worden doorgroeiers met stoppers vergeleken. Stoppers zijn jongeren onder de achttien jaar na het plegen van hun eerste zwaar delict geen delicten meer plegen. Deze groep groeit dus niet door in de georganiseerde criminaliteit. Van Koppen en collega's geven inzicht in welke factoren het stoppen van zware criminaliteit beïnvloeden.

Adjiembaks (2018) richt zich in haar studie op *resisters*. Onder *resisters* verstaat de onderzoeker iemand die is opgegroeid in een criminogene context, maar geen criminele carrière heeft ontwikkeld. Aangezien de sociale omgeving en sociale bindingen een zeer belangrijke rol innemen bij rekrutering voor georganiseerde criminaliteit, zijn resisters een interessante doelgroep om mee te nemen in dit rapport. De beschermende factoren zijn ingedeeld in de volgende categorieën: persoonlijke factoren, sociale factoren en werk- en schoolfactoren. In deze paragraaf wordt geen onderscheid gemaakt in gefundeerde en plausibele factoren.

3.3.1 Persoonlijke factoren

In Van Koppen en collega's (2017) geven stoppers als reden voor het stoppen met criminaliteit dat ze zichzelf te oud vinden. Een *hoge leeftijd* kan daarom gezien worden als beschermende factor. Daarnaast vinden beide studies diverse beschermende factoren gelinkt aan psychische factoren. Adjiembaks (2018)

erkent het delegaatperspectief als beschermende bron. Met delegaat bedoelt de onderzoeker de destructieve (im)materiële erfenis, zoals betrokkenheid in de criminaliteit, van generatie op generatie en binnen families. De resisters zijn door een delegaatperspectief *in staat om te reflecteren* op deze erfenis. Zij trekken daar lering uit: zo ervaren zij negatieve emoties bij de betrokkenheid van hun ouders in de criminaliteit of zien ze de nadelige gevolgen van criminaliteit. Bij sommige resisters resulteert het delegaatsperspectief op het maken van een rationele kosten-batenafweging. Ook geeft *moreel inzicht* bescherming tegen het (door)groeien in de criminaliteit. Van Koppen en collega's (2017) concluderen dat moreel inzicht een positief effect heeft op het kunnen stoppen met zware criminele delicten. Daarnaast omschrijft Adjiembaks (2018) dat resisters, door inzicht in de zin van het leven en (verbeelde) schaamte over de sociale omgeving, een morele rem ontwikkelen ten aanzien van delictgedrag. Overige beschermende factoren zijn *het ontwikkelen van een nieuwe identiteit*, waarbij stoppers aangeven dat het criminele leven niet meer bij deze nieuwe identiteit past. Ten slotte geven stoppers als reden voor het stoppen met criminaliteit dat het *criminele leven te stressvol* was (Van Koppen et al., 2017).

3.3.2 Sociale factoren

Adjiembaks (2018) onderscheidt diverse sociale factoren die *resisters* helpen om niet op het criminele pad te raken. Zo is het hebben van een *betekenisvolle, steunende derde* een belangrijke beschermende factor voor het niet starten van een criminele carrière. Een steunende derde als beschermende bron kan verschillende uitingsvormen hebben. Zo is de actieve betrokkenheid van en hechte binding met betekenisvolle anderen die waarde hechten aan schoolprestaties een belangrijke beschermingsbron. Daarnaast ervaren *resisters* steun van derden die hen actief uitsluiten in relatie tot illegale activiteiten. Dit zijn bijvoorbeeld vrienden, die aangeven de resister niet te willen betrekken in de criminaliteit, bijvoorbeeld doordat ze de resister zien slagen in zijn of haar sportcarrière. Hierbij speelt een mate van acceptatie van en berusting in sociale posities of rollen; de *resister* is in dit geval geen "crimineel", want hij of zij wordt geacht een beroepssporter te worden. Ten slotte kan een betekenisvol positief rolmodel de resister inspireren om niet betrokken te raken bij criminaliteit. Ook *erkenning van talenten en succeservaringen* wordt ervaren als een bron van veerkracht. Daarnaast kan *een verandering van omgeving* helpen om andere sociale banden aan te kunnen gaan. Van Koppen en collega's onderscheiden ook *levensloopgebeurtenissen* als beschermende factor. Deze gebeurtenissen, zoals trouwen en het krijgen van een kind, kunnen een positieve invloed hebben op het stoppen met criminaliteit.

3.3.3 Werk- en schoolfactoren

Het hebben van *aspiraties* sinds de kindertijd is een beschermende factor om niet in de criminaliteit te raken (Adjiembaks, 2018). Daarnaast geven stoppers als reden voor het stoppen met criminaliteit dat het *financiële gewin tegenvalt* (Van Koppen et al., 2017). Stoppers kenmerken zich, in tegenstelling tot doorgroeiers, door *de afwezigheid van schulden* en het *vaker hebben van een baan*.

Beschermende factoren	
Beschermingsfactor	*Doelgroep*
Hoge leeftijd	Algemeen
Kunnen reflecteren	Algemeen
Het hebben van moreel inzicht	Algemeen
Het ontwikkelen van een nieuwe identiteit	Jongeren
Het criminele leven te stressvol vinden	Jongeren
Een betekenisvolle steunende derde	Algemeen
Erkenning van talenten en succeservaringen	Algemeen
Een verandering van omgeving	Algemeen
Levensloopgebeurtenissen	Jongeren
Het hebben van aspiraties	Algemeen
Het financiële gewin binnen de criminaliteit vinden tegenvallen	Jongeren
De afwezigheid van schulden	Jongeren
Het hebben van een baan	Jongeren

Eindnoten

1. Weijers, Ferwerda en Roks (2021).
2. Een concept dat is ontwikkeld door Kleemans en De Poot (2008).
3. Kemp en collega's gebruiken in hun artikel de Engelstalige termen '*joiners*' en '*founders*'.
4. Weijers en collega's (2021).
5. Katvangers zijn personen die fungeren als dekmantel. Ze worden ingezet door criminele organisaties voor het op naam zetten van een bedrijf, bankrekening, auto of huis, maar maken daar vervolgens zelf geen gebruik van.
6. Nationale Politie (2021).

4 Samenvatting en reflectie

Deze kennissynthese heeft zich gericht op de ingroeimechanismen en rekruteringsprocessen van jongeren in de georganiseerde criminaliteit. In dit rapport zijn 24 artikelen geanalyseerd om een overzichtelijk beeld te geven van de huidige kennis in de wetenschappelijke literatuur. Vier artikelen, waaronder twee meta-analyses, vormden de basis voor deze kennissynthese. Ondanks het grote aantal wetenschappelijke studies naar georganiseerde criminaliteit, bestaat er een kennislacune over de betrokkenheid van jongeren. Er is nog maar weinig bekend over de risicofactoren voor rekrutering en ingroei onder jongeren. In deze kennissynthese is daarom een algemeen beeld gepresenteerd. Aangezien de meeste artikelen gericht zijn op volwassenen, is het mogelijk dat de bevindingen niet een-op-een van toepassing zijn op jongeren.

Context

In hoofdstuk 2 zijn criminele carrières, ingroeimechanismen en rekruteringsprocessen besproken om de lezer te voorzien van context. Daders van georganiseerde criminaliteit zijn gemiddeld ouder dan daders van "algemene" criminaliteit. Daders van georganiseerde criminaliteit starten hun criminele carrière veelal als volwassenen. De carrières van daders zijn onder te verdelen in vroege starters, doorgroeiers, volwassen starters en *first offenders.* Personen in de georganiseerde criminaliteit komen vaak in hun twintigste levensjaar voor het eerst in aanraking met justitie en plegen rond hun veertigste een eerste delict in georganiseerd verband. De ingroeimechanismen voor vroege starters verschillen waarschijnlijk van de mechanismen voor late starters. In hoofdstuk 2 zijn vijf belangrijke ingroeimechanisme genoemd: 1) sociale relaties en het sociale sneeuwbaleffect, 2) de invloed van werk en werkrelaties, 3) hobby's en nevenactiviteiten, 4) levensloopgebeurtenissen en 5) bewuste rekrutering door criminele groepen. Volgens de theorie van Smith (2014) doorlopen rekruteringsprocessen drie stadia: target

identificatie, het vaststellen van vertrouwen en het verstevigen van onderling vertrouwen.

Risico- en beschermende factoren

In hoofdstuk 3 zijn vervolgens risico- en beschermende factoren voor rekrutering binnen georganiseerde criminaliteit uiteen gezet. Hierbij is onderscheid gemaakt in gefundeerde risicofactoren en plausibele risicofactoren. Gefundeerde factoren komen in minimaal drie van de 24 bestudeerde artikelen voor, waarvan minstens een meta-analyse. De plausibele factoren komen minder vaak in studies voor. Hoewel het vaker voorkomen van een factor in een artikel niet hoeft te betekenen dat deze factor ook een sterkere relatie kent, is voor dit onderscheid gekozen om de lezer een overzichtelijk beeld te geven van de huidige wetenschappelijke inzichten. Er is, zoals eerder aangegeven, weinig wetenschappelijke literatuur die zich specifiek richt op risicofactoren voor jongeren. Mogelijk wordt dit verklaard door het grote aandeel volwassen daders binnen de georganiseerde criminaliteit. Waar mogelijk, zijn risicofactoren voor jongeren uitgelicht.

Uit de kennissynthese zijn twaalf gefundeerde risicofactoren naar voren gekomen. Bij uitstek is het hebben van familieleden, vrienden en kennissen in de georganiseerde criminaliteit de belangrijkste risicofactor. De overige gefundeerde risicofactoren zijn: man-zijn, een hogere leeftijd ten opzichte van daders van "algemene" criminaliteit, antisociale persoonlijkheidskenmerken, het hebben van een criminele achtergrond en criminele vaardigheden, drugsgebruik, een laag opleidingsniveau en het hebben van specifiek(e) werk(omstandigheden). Daarnaast zijn er 47 plausibele factoren onderscheiden, waarvan er 26 zijn onderzocht in een Nederlandse context. Tot slot zijn er dertien beschermingsfactoren uiteengezet die de kans op rekrutering mogelijk kunnen verkleinen. In bijlage 1 staat een concluderende tabel met een overzicht van risicofactoren en in bijlage 2 van de beschermende factoren voor rekrutering binnen de georganiseerde misdaad.

Handvatten voor de praktijk

Deze kennissynthese biedt diverse handvatten voor de praktijk. Specifiek voor jongeren is het hebben van sociale banden met personen (familie en vrienden) die betrokken zijn bij georganiseerde criminaliteit een overkoepelende factor. De risicofactoren werken vaak cumulatief, waarbij het hebben van sociale bindingen binnen georganiseerde criminaliteit de kans op rekrutering altijd versterkt. Hoe meer een persoon in aanraking komt met georganiseerde criminaliteit, hoe groter de kans op rekrutering is. Hierbij speelt intergenerationele overdracht bin-

nen de familie een belangrijke rol. Hoewel er weinig jongeren betrokken zijn bij georganiseerde criminaliteit, lijkt het plegen van meer ernstige criminaliteit als minderjarige een indicatie te zijn voor het doorgroeien. Hieronder valt het lid zijn van een problematische jeugdgroep, het plegen van ernstige geweldsdelicten en het opgelegd krijgen van meer en intensievere interventies. Drugsgebruik, het hebben van vrienden met een negatieve invloed en voortijdig schoolverlaten lijken samen een belangrijke risicofactor te vormen. Deze gecombineerde factoren laten zien dat de praktijk zich bij jongeren op meerdere levensgebieden moet richten. Daarnaast lijkt het deel willen zijn van een subcultuur en het gevoel krijgen dat je "erbij hoort" belangrijke motivaties om deel te nemen aan georganiseerde criminaliteit. Financiële problematiek maakt jongeren ook kwetsbaar voor rekrutering, specifiek voor bepaalde rollen, zoals geldezels of loopjongens. De beschermingsfactoren laten nogmaals de krachtige rol van sociale banden en de sociale omgeving zien bij georganiseerde criminaliteit. De diverse uitingsvormen van een steunende derde laat zien dat personen in verschillende rollen veerkracht kunnen bieden aan een jongere. Daarnaast laten de beschermingsfactoren zien dat het in de praktijk van belang is om aan te sluiten bij de talenten en aspiraties van een jongere. Hierdoor kan mogelijk een sociale identiteit gevormd worden, waar georganiseerde criminaliteit geen onderdeel van is.

Kanttekeningen

Bij dit rapport zijn een paar belangrijke kanttekeningen te maken. Veel studies richten zich op de kenmerken van leden van georganiseerde criminele groepen om te kijken wat hen onderscheidt van de algemene populatie. Het is niet duidelijk of de factoren die in deze studies worden gevonden al voor de rekrutering binnen georganiseerde criminaliteit bestaan. Met andere woorden: een causaal verband is niet altijd vast te stellen. De factoren kunnen immers ook ontwikkeld zijn na deelname binnen georganiseerde criminaliteit. Daarnaast concluderen Calderoni en collega's (2020) in hun meta-analyse dat de generaliseerbaarheid van de bevindingen niet verder gaat dan de specifieke georganiseerde criminele groepen in de specifieke geografische omgeving. Dit komt door heterogeniteit in het concept van georganiseerde criminele groepen, zowel in de onderzoeksdesigns als in de databronnen. Calderoni en collega's concluderen dan ook dat er meer onderzoek nodig is, om de kennis over risicofactoren voor rekrutering in de georganiseerde criminaliteit te vergroten.

In dit onderzoek is aangegeven in hoeverre de studie(s) waarin de risicofactoren naar voren komen zijn uitgevoerd in Nederland. Veel risicofactoren, specifiek voor jongeren, zouden in Nederland verder onderzocht moeten worden.

Summary and reflection

This synthesis of existing knowledge focused on ingrowth mechanisms and recruitment processes of youngers in organized crime. In this report 24 articles have been analyzed to create a clear image on the current knowledge in the scientific literature. Four articles, including two meta-analyses, formed the basis of this synthesis of existing knowledge. Despite the large amount of scientific literature on organized crime, there is a gap in knowledge regarding the involvement of youngers. There is not much known about the risk factors for recruiting and ingrowth among youngers. This synthesis of existing knowledge therefor presents a general picture. Since most articles are focused on adults, it is possible that findings are not directly applicable on youngers.

Context

In chapter 2 criminal careers, ingrowth mechanisms and recruiting process are discussed to provide the reader with context. Perpetrators of organized crime are older on average when compared to perpetrators of 'regular' crime. Perpetrators of organized crime start their criminal careers mostly as adults. The careers of perpetrators are to be divided in early starters, growers, adult starters and *first offenders*. Persons in organized crime often come into first contact with justice around their twentieth year of life and commit their first offence in organized crime around the age of forty. The ingrowth mechanisms for early starters probably differ from the mechanisms for adult starters. Five important ingrowth mechanisms are mentioned in chapter 2: 1) social relations and the social snowball effect, 2) the influence of work and work relations, 3) hobby's and sideline activities, 4) life course events and 5) conscious recruiting by criminal groups. According to the theory of Smith (2014) recruitment processes run through three stages: target identification, determining trust and strengthening mutual trust.

Risk- and protective factors

In chapter 3 the risk- and protective factors for recruitment inside organized crime are set out. A distinction is made between well-founded risk factors and plausible risk factors. Well-founded factors are represented at least three times in the 24 researched articles, of which at least one is a meta-analyses. The plausible factors are represented less in the studies. Although a more frequent occurrence of a factor in an article does not necessarily mean that this factor also has a stronger relationship, this distinction has been made to present the reader a clear picture of the current scientific insights. There is, like mentioned before, not a lot of scientific literature regarding risk factors for youngers specifically. Possibly this is explained by the big part of adult perpetrators inside organized crime. When possible, risk factors are featured for youngers.

There are twelve well-founded risk factors found, following the synthesis of existing knowledge. Having family members, friends and acquaintances in organized crime is by far the most important risk factor. The remaining well-founded risk factors are: being male, a higher age compared to perpetrators of 'regular' crime, antisocial personality traits, having a criminal background and criminal skills, drug-use, a low level of education and having specific work(circumstances). Additionally, 47 plausible factors were identified, 26 of which were researched in a Dutch context. Finally, there are thirteen protective factors explained that may reduce the chance to get recruited. Appendix 1 shows a concluding table with an overview of risk factors and Appendix 2 shows the protective factors in recruitment for organized crime.

Practical tips

The synthesis of existing knowledge offers practical tips. Specifically for youngers, having social ties with persons (family and friends) who are involved in organized crime is an overarching factor. The risk factor are usually cumulative, where having social ties inside the organized crime always increases the chances to getting recruited. Persons that come into contact with organized crime, the greater the chance of being recruited. Intergenerational transfer within the family plays an important role in this. Even though there are few youngers involved in organized crime, it seems that committing more serious crime as a minor is an indication for climbing the ranks in organized crime. This includes being a member of a problematic youth group, committing serious violent crimes and being imposed on more and more intensive interventions. Drug-use, having friends with a negative influence and early school leaving appear to be an important risk factor together. These combined factors show that the focus should be

on several areas of the youngers' life, in practice. Trying to be part of a subculture and feeling like one 'belongs' are important motivations to take part in organized crime. Financial problems makes youngers more vulnerable for recruitment, specifically for certain roles, like money mules or errand boy. The protective factors, once more, show the powerful role of social ties and the social environment. The different expressions of a supportive third party show that persons in different roles can offer resilience to the younger. In addition, the protective factors show that, in practice, it is important to invest in the younger's talents and aspirations. Through this a social identity may be formed that does not include criminality.

Footnote

There are a few footnotes to be mentioned, regarding this report. A lot of studies focus on the characteristics of members of organized criminal groups to see what separates them from general population. It is not clear if factors that are found in these studies were found before recruitment in organized crime took place or not. In other words: a causal relationship is indistinguishable. The factors could also be developed after participating in organized crime. Besides that, Calderoni and colleagues (2020) conclude in their meta-analyses that the generalizability of the finding does not go further than the specific organized criminal groups in the specific geographical environment. This is due to the heterogeneity in the concept of organized criminal groups, both in research designs and in data sources. Calderoni and colleagues conclude that more research is needed to increase knowledge about recruitment risk factors into organized crime.

This study indicates to what extent the studies in which the risk factors have emerged, have been conducted in the Netherlands. Many risk factors, specifically for young people, should be further investigated in the Netherlands.

Geraadpleegde literatuur

De basisartikelen zijn blauw gearceerd.

1) Analistennetwerk Nationale Veiligheid (2021). *Themastudie georganiseerde criminaliteit: Ondermijning van de democratische rechtstaat en andere verbindingen met de nationale veiligheid.* Geraadpleegd via https://www.rivm.nl/onderwerpen/nationale-veiligheid

2) Adjiembaks, S.D. (2018). *(On)gemerkt bijzonder. Levensverhalen van resisters en het uitblijven van een criminele carrière*. Den Haag: Boom Uitgevers.

3) Calderoni, F., Campedelli, G.M., Comunale, T., Marchesi, M. E. en Savona, E. U. (2020). Rekrutering into organised criminal groups: A systematic review. In: *Trends and Issues in Crime and Criminal Justice, (583),* 1-28.

4) Campedelli, G., Calderoni, F. Comunale, T. en Meneghini C. (2020). Life-Course Criminal Trajectories of Mafia Members. In: *Crime & Delinquency.*

5) Deuren, van S., Blokland, A. en Kleemans, E. (2021). Examining membership of Dutch Outlaw Motorcycle Gangs and its association with individual criminal careers. In: *Deviant Behavior,* 1-16.

6) Dijk, van M., Eichelsheim, V., Kleemans, E., Soudijn, M. en Weijer, Van de S. (2021). Intergenerational continuity of crime among children of organized crime offenders in the Netherlands. In: *Crime, Law and Social Change,* 1-21.

7) Ferwerda, H., Brouwer, N., Hölzken, I. en Kroese, L. (2021). *Misdaadcarrières voorkomen en doorbreken.* Arnhem: Bureau Beke.

8) Fuller, G., Morgan, A. en Brown, R. (2018). Criminal histories of Australian organised crime offenders. In: *Trends and Issues in Crime and Criminal Justice, (567),* 1-16.

9) Frualdo, N. (2019). *A systematic review of factors leading to rekrutering into organized crime* (Thesis). Evanston, IL: Northwestern University.

10) Geest, van der V., Van Koppen, M.V. en Kleemans, E. (2020). Delinquent Development, Employment and Income in a Sample of Dutch Organized Crime Offenders: Shape, Content, and Correlates of Delinquent Trajectories from Age 12 to 65. In: *Understanding Rekrutering to Organized Crime and Terrorism* (pp. 309-335). Springer, Cham.

11) Kemp, L., Zolghadriha, S. en Gill, P. (2019). Pathways into organized crime: comparing founders and joiners. In: *Trends in Organized Crime, 1*(1), pp. 1-24.

12) Kleemans, E. en Koppen, V. van (2020). Organized crime and criminal careers. In: *Crime and Justice, 49(1),* 385-423.

13) Koppen, van M. V., Van der Geest, V.R. en Kleemans, E. (2017). *Doorgroeiers in de misdaad: De criminele carrières en achtergrondkenmerken van jonge daders van een zwaar delict.* Apeldoorn: Politie en Wetenschap.

14) Kruisbergen, E.W., Roks, R.A. en Kleemans, E. (2019). *Georganiseerde criminaliteit in Nederland: daders, verwevenheid en opsporing.* Monitor georganiseerde criminaliteit.

15) Leukfeldt, R., en Kleemans, E. (2019). Cybercrime, money mules and situational crime prevention: Rekrutering, motives and involvement mechanisms. In: *Criminal networks and law enforcement* (pp. 75-89). Londen: Routledge.

16) Madarie, R. en Kruisbergen, E.W. (2020). Traffickers in Transit: Analysing the Logistics and Involvement Mechanisms of Organised Crime at Logistical Nodes in the Netherlands: Empirical Results of the Dutch Organised Crime Monitor. In: *Understanding Rekrutering to Organized Crime and Terrorism* (pp. 277-308). Cham: Springer.

17) Meneghini, C., Campedelli, G.M., Calderoni, F. en Comunale, T. (2021). Criminal careers prior to rekrutering into Italian organized crime. In: *Crime & Delinquency,* 1-29.

18) Morgan, A. en Payne, J. (2021). Organised crime and criminal careers: Findings from an Australian sample. In: *Trends & Issues in Crime & Criminal Justice, 637,* 1-20.

19) Puigvert-Mallart, L., Aiello, E. en Schubert, T. (2017). Ethical and societal impacts of organised crime policies. In E. Savona. *D1.1 Report on factors relating to OC* (pp. 72-145). Milaan: Proton.

20) Salvato, G., Fiorina, M.L., Ovadia, D., De Maio, G., Francescon, E. en Bottini, G. (2020). Investigating the Psychological Profile of Organized Crime Members. In: *Understanding Recruitment to Organized Crime and Terrorism* (pp. 269-275). Cham: Springer.

21) Servaas, L., Weerman, F. en Fischer, T. (2021). *Een literatuuronderzoek naar de wetenschappelijke stand van zaken.* Rotterdam: Gemeente Rotterdam.

22) Smith, R.G. (2014). Responding to organised crime through intervention in rekrutering pathways. *Trends and issues in crime and criminal justice, 473,* 1-9.

23) Van Koppen, V., van der Geest, V., Kleemans, E. en Kruisbergen, E. (2020). Employment and crime: A longitudinal follow-up of organized crime offenders. In*: European Journal of Criminology*, 1-25.

24) Weijer, van de S. en Spapens, T. (2019). Intergenerationele overdracht en criminele families: introductie. In: *Tijdschrift voor Criminologie, 61,* 119-131.

Overige bronnen

Kamerstukken II, 29911, nr. 254. (2019, 29 oktober). Geraadpleegd via https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-29911-254.html

Kamerstukken II, 29911, nr. 256. (2019, 4 december). Geraadpleegd via https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/detail?id=2019Z21039&did=2019D43847

Kamerstukken II, 29911, nr. 281. (2020, 18 juni). Geraadpleegd via: https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/moties/detail?id=2020Z11556&did=2020D24837

Kissner, J. en Pyrooz, D.C. (2009). Self-control, differential association, and gang membership: A theoretical and empirical extension of the literature. In: *Journal of Criminal Justice, 37(5),* 478–87.

Kleemans, E. en De Poot, C. J. (2008). Criminal careers in organized crime and social opportunity structure. In: *European Journal of Criminology, 5(1),* 69-98.

Kruisbergen, E.W., Kleemans, E. en Kouwenberg, R.F. (2015). Profitability, power, or proximity? Organized crime offenders investing their money in legal economy. In: *European Journal on Criminal Policy and Research, 21(2),* 237-256.

Lam, J., Van der Wal, R. en Kop, N. (2018*). Sluipend gif: een onderzoek naar ondermijnende criminaliteit.* Geraadpleegd via www.politieacademie.nl

Landelijk Informatie en Expertise Centrum (LIEC). (2019). *Landelijk beeld van ondermijnende criminaliteit.* Geraadpleegd via www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2019/10/18/tk-bijlage-landelijk-beeld-ondermijnende-criminaliteit

Nationale Politie. (2020, 20 september). Stijging aantal 'money mules' politie start campagne. Geraadpleegd via https://www.politie.nl/nieuws/2021/september/20/stijging-aantal-money-mules-politie-start-campagne.html

Paoli, L. (2003). *Mafia brotherhoods: Organized crime, Italian style*. Oxford: Oxford University Press.

Rechtbank Amsterdam (2019, 11 juli). *ECLI:NL:RBAMS:2019:5301.* Geraadpleegd via https://uitspraken.rechtspraak.nl/inziendocument?id=ECLI:NL:RBAMS:2019:5301.

Savona, E., Calderoni, F., Superchi, E., Comunale, T., Campedelli, G.M., Marchesi, M. en Kamprad, A. (2017). Systematic review of the social, psychological and economic factors relating to criminalisation and recruitment to OC. In: *Report on factors relating to organized crime.* Milaan: Università Cattolica del Sacro Cuore.

United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC) (2002). *Results of a pilot survey of forty selected organized criminal groups in sixteen countries.* Vienna: UNODC.

Van Koppen, M.V. (2013). Involvement mechanisms for organized crime. In: *Crime, Law and Social Change, 59(1),* 1-20.

Van Koppen, M.V., De Poot, C.J. en Blokland, A.A. (2010). Comparing criminal careers of organized crime offenders and general offenders. In: *European Journal of Criminology, 7(5),* 356-374.

Weijers, I., Ferwerda, H. en Roks, R. (2021). Te groot voor de wijkagent, te klein voor de recherche. In: *Proces,* 264-275.

Bijlage 1 – Overzicht van risicofactoren

Persoonlijke factoren				
Risicofactoren	*Gefundeerd/ plausibel*	*Doelgroep*	*Studie(s) ook uitgevoerd in Nederland*	*Studies (cijfers komen overeen met vermelding in literatuurlijst)*
Man-zijn	Gefundeerd	Algemeen	Ja	3*,4,8,9*,10,141
Familiebanden en emotionele relaties met personen in georganiseerde criminaliteit	Plausibel	Vrouwen	Ja	3*
Hogere leeftijd t.o.v. algemene populatie veroordeelden	Gefundeerd	Algemeen	Ja	4,8,10,12,14,19,(21)2
Niet-religieus zijn	Plausibel	Algemeen	Nee	9*
Gemarginaliseerd worden	Plausibel	Algemeen	Nee	3*,(21)
Psychologische factoren				
Risicofactoren	*Gefundeerd/ plausibel*	*Doelgroep*	*Studie(s) ook uitgevoerd in Nederland*	*Studies*
Antisociale persoonlijkheidskenmerken	Gefundeerd	Algemeen	Nee	2*,8*,19,(20)
Lage zelfcontrole	Plausibel	Algemeen	Nee	2*,8*,(20)
Gevoel van desillusie	Plausibel	Jongeren	Nee	2*,(20)

Criminaliteit				
Risicofactoren	*Gefundeerd/ plausibel*	*Doelgroep*	*Studie(s) ook uitgevoerd in Nederland*	*Studies (cijfers komen overeen met vermelding in literatuurlijst)*
Een criminele achtergrond	Gefundeerd	Algemeen	Ja	3*,9*,11,12,14,20, (21),22
De bereidheid om geweld toe te passen	Plausibel	Algemeen	Ja	3*
Het hebben van meer veroordelingen t.o.v. de algemene populatie veroordeelden	Plausibel	Algemeen	Ja	9*,12, 14
Het plegen van ernstige delicten t.o.v. de algemene populatie veroordeelden	Plausibel	Algemeen	Ja	12, 14
Het plegen van meer soorten delicten t.o.v. de algemene populatie veroordeelden	Plausibel	Algemeen	Nee	8,9*
Het hebben van drugsveroordelingen	Plausibel	Algemeen	Ja	9*
Het hebben van veroordelingen met betrekking tot stalking	Plausibel	Algemeen	Nee	9*
Het hebben van meer en langere gevangenisstraffen t.o.v. de algemene populatie veroordeelden	Plausibel	Algemeen	Ja	3*,14
Het hebben van een detentiegeschiedenis	Plausibel	Algemeen	Nee	3*
Deelname aan een ernstige problematische jeugdgroep of –netwerk	Plausibel	Jongeren	Ja	7

Het plegen van geweldsdelicten tijdens jeugd of adolescentie	Plausibel	Jongeren	Ja	9*
Het krijgen van meer en intensievere interventies t.o.v. stoppers	Plausibel	Jongeren	Ja	13
Negatiever beoordeeld contact bij jeugdbeschermingstrajecten t.o.v. stoppers	Plausibel	Jongeren	Ja	13
In het bezit zijn van criminele vaardigheden	Gefundeerd	Algemeen	Ja	3*,12,(21),22
Een criminele reputatie	Plausibel	Algemeen	Nee	11
Loyaal zijn	Plausibel	Algemeen	Nee	3*
Kunnen zwijgen	Plausibel	Algemeen	Nee	3*
Uit de handen van de politie kunnen blijven	Plausibel	Algemeen	Nee	3*
Een specifieke expertise	Gefundeerd	Met name volwassenen	Ja	3*,12, 14, 22

Levensstijl				
Risicofactoren	*Gefundeerd/ plausibel*	*Doelgroep*	*Studie(s) ook uitgevoerd in Nederland*	*Studies (cijfers komen overeen met vermelding in literatuurlijst)*
Drugsgebruik	Gefundeerd	Met name jongeren	Ja	3*,9*,13,(21)
Het idee dat georganiseerde criminele groepen gepaard gaan met een aantrekkelijke levensstijl en het makkelijk en snel geld verdienen	Plausibel	Jongeren	Nee	3*,(21)
Softdrugsgebruik, in combinatie met het hebben van vrienden met een negatieve invloed en voortijdig schoolverlaten	Plausibel	Jongeren	Ja	13
Problematiek op school, financieel en/of drugsgebied	Plausibel	Jongeren	Nee	3*
Sociale bindingen				
Risicofactoren	*Gefundeerd/ plausibel*	*Doelgroep*	*Studie(s) ook uitgevoerd in Nederland*	*Studies (cijfers komen overeen met vermelding in literatuurlijst)*
Geïntroduceerd worden door een lid van een georganiseerde criminele groep	Plausibel	Algemeen	Ja	11, 12
Familiebanden binnen georganiseerde criminaliteit	Gefundeerd	Algemeen	Ja	3*,6,7,9*,11,12,18,(21),24
Banden met vrienden en kennissen binnen georganiseerde criminaliteit	Gefundeerd	Algemeen	Ja	3*,9*,11,12

Overige sociale factoren				
Risicofactoren	*Gefundeerd/ plausibel*	*Doelgroep*	*Studie(s) ook uitgevoerd in Nederland*	*Studies (cijfers komen overeen met vermelding in literatuurlijst)*
De aanwezigheid van rolmodellen binnen de georganiseerde criminaliteit	Plausibel	Algemeen	Nee	11
Wonen in een buurt waar een georganiseerde criminele groep opereert	Plausibel	Algemeen	Nee	11
Wonen in de buurt waar de criminele code wordt gevolgd	Plausibel	Algemeen	Nee	11
Veel in aanraking komen met georganiseerde criminaliteit	Plausibel	Algemeen	Nee	11
Het ontbrekend gevoel van "erbij horen"	Plausibel	Algemeen	Nee	3*,(21)
Deel willen zijn van een subcultuur	Plausibel	Met name jongeren en gemarginaliseerde personen	Nee	3*,(21)
Een gebrek aan sociale controle	Plausibel	Algemeen	Nee	9*
Opgroeien in een minder stabiele gezinssituatie	Plausibel	Algemeen	Nee	9*
Het hebben van een stabiele relatie	Plausibel	Algemeen	Nee	9*

Opleidingsniveau, werk en economische omstandigheden				
Risicofactoren	*Gefundeerd/ plausibel*	*Doelgroep*	*Studie(s) ook uitgevoerd in Nederland*	*Studies (cijfers komen overeen met vermelding in literatuurlijst)*
Een laag opleidingsniveau	Gefundeerd	Algemeen	Ja	3*,5,9*
Lage sociaal-economische status	Plausibel	Algemeen	Ja	3*,5
Slechte economische omstandigheden	Plausibel	Algemeen	Ja	3*
Schuldenproblematiek	Plausibel	Algemeen	Ja	13
Gebrek aan werkgelegenheid	Plausibel	Algemeen	Nee	3*, 9*,(21)
Het niet hebben van specifiek werk(omstandigheden)	Gefundeerd	Algemeen	Ja	3*,9*,10,16,(21),24
Een werkomgeving waarin sociale banden met personen in de georganiseerde criminaliteit ontstaan	Gefundeerd	Algemeen	Ja	2*,12, 14, 16, 17
Een eigen bedrijf hebben	Plausibel	Algemeen	Ja	23

Risicofactoren per rol				
Risicofactoren	*Gefundeerd/ plausibel*	*Doelgroep*	*Studie(s) ook uitgevoerd in Nederland*	*Studies*
Hogere leeftijd t.o.v. andere rollen	Plausibel	Coördinators	Ja	10
Het plegen van minder criminaliteit t.o.v. andere rollen	Plausibel	Coördinators	Ja	10
Het hebben van betere levensuitkomsten t.o.v. andere rollen	Plausibel	Coördinators	Ja	10
Hoger opgeleid t.o.v. van andere rollen	Plausibel	Coördinators	Ja	10
Het hebben van een baan t.o.v. andere rollen	Plausibel	Coördinators en leiders	Ja	10
Het hebben van een actiever en zwaarder strafrechtelijk verleden t.o.v. andere rollen	Plausibel	Leiding-gevenden	Ja	10
Georganiseerde criminele groepen in (sociale) omgeving	Plausibel	Loopjongens, katvangers en overige rollen	Ja	1
Financieel kwetsbaar zijn	Plausibel	Geldezels	Ja	15

Eindnoten

1. De studies met een * zijn de vier basisstudies in deze kennissynthese.
2. In het artikel van Servaas en collega's (2021) worden bevindingen besproken uit artikelen die zijn meegenomen in deze kennissynthese. Bij het maken van de indeling tussen gefundeerde en plausibele risicofactoren is dit artikel daarom niet meegenomen.

Bijlage 2 – Overzicht van beschermende factoren

Beschermende factoren		
Beschermingsfactor	*Doelgroep*	*Studies*
Hoge leeftijd	Algemeen	13
Kunnen reflecteren	Algemeen	2
Het hebben van moreel inzicht	Algemeen	2
Het ontwikkelen van een nieuwe identiteit	Jongeren	13
Het criminele leven te stressvol vinden	Jongeren	13
Een betekenisvolle, steunende derde	Algemeen	2
Erkenning van talenten en succeservaringen	Algemeen	2
Een verandering van omgeving	Algemeen	2
Levensloopgebeurtenissen	Jongeren	13
Het hebben van aspiraties	Algemeen	2
Het financiële gewin binnen de criminaliteit vinden tegenvallen	Jongeren	13
De afwezigheid van schulden	Jongeren	13
Het hebben van een baan	Jongeren	13

Verschenen in de Bekereeks

2008

Ambtscriminaliteit aangegeven?
Een onderzoek naar het opvolgen van en kennis over de wettelijke verplichting tot aangifte van artikel 162 Sv misdrijven

Verborgen problemen
Een onderzoek naar (de aanpak van) criminaliteit onder Antillianen in Nederland

Bont en Blauw
Een onderzoek naar de strafrechtelijke behandeling van geweldszaken tegen politieambtenaren en de bejegening van slachtoffers daarvan doorde politie en het openbaar ministerie

Uitstel van behandeling?
Een verkennend onderzoek naar TBS-gestelden met en zonder een combinatievonnis en de mogelijke effecten van detentie

2009

Huwelijksdwang: Een verbintenis voor het leven?
Een verkenning van de aard en aanpak van gedwongen huwelijken in Nederland

Inpakken niet nodig
Een profiel van straatroven en straatrovers in Almere

Back on Track?
Een evaluatieonderzoek naar de onthemende projecten van de Bijzondere Jeugdbijstand in Vlaanderen

CoVa volgens plan?
Een vooronderzoek naar de mogelijkheden en reikwijdte van een effectonderzoek van de cognitieve vaardigheidstraining

Achter de schermen
Een verkennend onderzoek naar downloaders van kinderporno

2010

Tot de dood ons scheidt
Een onderzoek naar de omvang en kenmerken van moord en doodslag in huiselijke kring

Kwetsbaar beroep
Een onderzoek naar de prostitutiebranche in Amsterdam

Cameratoezicht in beweging
Ervaringen met nieuwe vormen van cameratoezicht bij de Nederlandse politie

2011

Los van drank
Procesevaluatie Haltafdoening Alcohol

Lastige verhalen
Een exploratief onderzoek naar valse aangiften van zedenmisdrijven door meisjes van 12-18 jaar

Wapenfeiten
Een onderzoek naar overvallen en overvallers in Nijmegen

Snelle jongens
Een onderzoek naar drugsrunners en daaraan gerelateerde problematiek in Limburg-Zuid

2012

De schade hersteld?
Een onderzoek naar herstelbemiddeling bij jeugdige delinquenten in Vlaanderen

Onder Controle?
Een procesevaluatie van de gedragsinterventie 'Korte Leefstijltraining voor verslaafde justitiabelen'

Planmatig en flexibel
Procesevaluatie gedragsinterventie CoVa+

Oosterse Teelt
Vietnamezen in de hennepteelt

Dierenwelzijn in het vizier
De aard en omvang van dierenwelzijnszaken en de stand van zaken van de handhaving van de regelgeving op dat gebied in Nederland

2013

Over leven na de moord
De gevolgen van moord en doodslag voor de nabestaanden van de slachtoffers en de ondersteuning door Slachtofferhulp Nederland

Met scherp schieten
Een onderzoek naar een aantal veiligheidsrisico's met betrekking tot de schietsport in Nederland

Georganiseerde voertuigcriminaliteit in Nederland
Een beeld van de omvang, kenmerken, werkwijzen en aanpak anno 2013

Het warme bad en de koude douche
Een onderzoek naar misstanden in nieuwe religieuze bewegingen en de toereikendheid van het instrumentarium voor recht en zorg

2014

Portretten van notoire ordeverstoorders
Kenmerken en achtergronden van notoire ordeverstoorders binnen het voetbal

Gelegenheidsordeverstoorders?
Analyse van rondom grootschalige rellen aangehouden verdachten

Ondergaan of ondernemen
Ontwikkelingen in de aard en aanpak van afpersing van het bedrijfsleven

Raak geschoten?
Een onderzoek naar de werking van maatregelen tegen geweld en overlast rondom het betaald voetbal

Doordringen of doordrinken
Effectevaluatie Halt-straf Alcohol

Prostitutie in Nederlandse gemeenten
Een onderzoek naar aard en omvang, beleid, toezicht en handhaving in 2014

2015

Aangifte onder nummer
Implementatie, toepassing en eerste resultaten van de nieuwe regeling 'Aangifte onder nummer'

Papier en werkelijkheid
Een hypothesevormend onderzoek naar de invloed van registratie-effecten op de omvang van de geregistreerde jeugdcriminaliteit

Grensoverschrijdend slachtofferschap
Een inventarisatie van aard, omvang en aandachtspunten in verband met de effectuering van slachtofferrechten

2016

Dieren Verboden
De toepassing van het houdverbod als bijzondere voorwaarde bij een voorwaardelijke straf

Kijk op jeugdcriminaliteit
Handvatten voor het opstellen van een periodieke trendrapportage jeugd- en jongerencriminaliteit en een overzicht van veelbelovende aanpakken

Stijging meldingen verwarde personen in de regio Rotterdam
Een onderzoek naar mogelijke verklaringen en wenselijke oplossingen

Missen we iets?
Een gebiedsanalyse in Rotterdam naar de omvang en aanpak van de jeugdcriminaliteit en eventuele 'witte vlekken' in dat beeld

De draad weer oppakken
Een follow-up onderzoek onder nabestaanden van slachtoffers van levensdelicten

Hoe lopen de hazen?
De stand van zeken in de aanpak van dierenmishandeling en dierenverwaarlozing

Focus op heling
Een onderzoek naar het functioneren van de helingmarkt, het beleid tegen en de gevolgen van heling

Van cijfers naar interpretatie
Een duiding van de kwantitatieve ontwikkelingen van de jeugdcriminaliteit

Wie is het slachtoffer?
Kenmerken van de doelgroep van het Schadefonds Geweldsmisdrijven en strategieën voor een beter doelgroepbereik

Radicalisering in de gemeente Arnhem
Resultaten van onderzoek onder mentoren, welzijnswerkers en jongeren

2017

Duiding van problematisch jeugdgroepengedrag
Een theoretische verkenning en een praktische handreiking voor het veld

Prostitutie in beeld gebracht
Een onderzoek naar aard en omvang van zichtbare en onzichtbare prostitutie in Arnhem

De achterblijvers
Een evaluatie van het maatwerk voor achterblijvers van vermiste personen

2018

Realiteit of registratie-effect?
De invloed van registratie-effecten op de daling van de geregistreerde jeugdcriminaliteit

Links-extremisme in beeld
Een verkennend onderzoek naar links-extremistische groeperingen in Nederland

Na het beslag
Een onderzoek naar door RVO inbeslaggenomen voorwerpen onderdeel Natuur en de afhandeling daarvan

Slachtoffers zoeken en vinden
Een onderzoek naar het werk van de kinderpornorechercheurs

Straatprostitutie in Nijmegen
Een evaluatie van de tippelzone en huiskamer aan de Nieuwe Marktsrtaat in Nijmegen

Opschakelen
Onderzoek naar ongewenste gedragingen in de wielersport

Betonrot
Een kwalitatief onderzoek naar het fenomeen ondermijnende criminaliteit in Brabant-Zeeland, de effecten van en richtingen voor de overheidsaanpak

2019

Hoog-risico honden, een bijtend probleem?
Een fenomeenonderzoek naar bijtincidenten en hondengevechten

De politieaanpak van etnisch profileren in Amsterdam
Een onderzoek naar effecten, criteria en meetbare indicatoren

Zo ziek als een hond?
Gezondheids- en socialisatieproblemen bij puppy's in Nederland in relatie tot de herkomst

Minderjarige slachtoffers van zedenmisdrijven gehoord
Een kwalitatief onderzoek naar de verhoorpraktijk

Downloaders van kinderporno;
een literatuuronderzoek

Criminelen achter het stuur
Aard en omvang van het gebruik van huurmotorvoertuigen voor criminele activiteiten

Asielzoekers in het gareel?
Plan-, proces en effectevaluatie werking extra begeleiding- en toezichtlocaties

2020

Afspraak is afspraak?
Evaluatie van de eenduidige landelijke afspraken rondom opsporing en vervolging van geweld tegen werknemers met een publieke taak

Panden met een luchtje
Een inventarisatie van aanpakken om verhuur van panden voor criminele doeleinden tegen te gaan

Ondermijning op en rond luchthaven Schiphol

Black Box?
Een onderzoek naar opslagboxen in relatie tot criminaliteit: fenomeen en aanpak

Fietsdiefstal in Nederland
Van fenomeen naar aanpak

Sterk spul
Aard, omvang en ernst van de dopinghandel in Nederland

Voor de verandering
Een exploratief onderzoek naar pogingen tot het veranderen van seksuele gerichtheid en genderidentiteit in Nederland

2021

Werken aan werk
Een evaluatie van penitentiare arbeid

Medische missers
De gevolgen en nasleep van medische incidenten en ervaringen met de ondersteuning van de gedupeerden door het Casemanagement Medische Incidenten

Jeugdproblematiek in Zwolle
Een onderzoek naar de omvang, aard en aanpak

Misdrijven in kinderschoenen
Een onderzoek naar de aanpak van 12- en 13-jarige misdrijfverdachten binnen en buiten het strafrecht

Misdaadcarrières voorkomen en doorbreken
Van analyse van het netwerk naar aanpak

Taxi
Malafide activiteiten en (ondermijnende) criminaliteit in de Amsterdamse taxibranche

Monitor leefbaarheid volkstuinen Rotterdam
Van beeld naar suggesties voor de aanpak

Van inzicht naar aanpak
Een onderzoek naar ondermijning in de amateursport in de regio Rotterdam

Voor meer informatie over uitgaven in deze reeks: bureaubeke.nl.

Van overheidswege bestaat verhoogde aandacht voor jongeren die in de georganiseerde criminaliteit terecht (dreigen te) komen. Door de minister voor Rechtsbescherming en de minister van Justitie en Veiligheid is daarom besloten tot een preventieve aanpak. Dit besluit heeft geleid tot diverse projecten in acht zogenaamde BOTOC-gemeenten. BOTOC staat voor Breed offensief tegen ondermijnende criminaliteit.

Om de beweegredenen voor jongeren om al dan niet in de georganiseerde criminaliteit terecht te komen op een rij te zetten, is een zogenaamde kennissynthese uitgevoerd. De kennissynthese vormt de inhoud van deze rapportage. Op grond hiervan zal worden gekeken in hoeverre de initiatieven van de acht BOTOC-gemeenten elementen van de bevindingen uit de kennissynthese bevatten.

Voor de kennissynthese zijn 24 artikelen geanalyseerd om een beeld te geven van de huidige kennis in de wetenschappelijke literatuur. De analyse levert in totaal 59 risicofactoren en 13 beschermende factoren op die bepalend zijn voor ingroeimechanismen en rekruteringsprocessen. Deels hebben deze factoren betrekking op jongeren, deels op volwassenen.

Deze kennissynthese biedt diverse handvatten voor de praktijk. Het gaat dan zowel om kansen om uit de georganiseerde criminaliteit te blijven als risico's om erin te belanden. Alle verzamelde inzichten kunnen als basis dienen voor een versterking van de huidige aanpak van jongeren die ingroeien of gerekruteerd worden in de georganiseerde criminaliteit. Maar ook eventuele toekomstige initiatieven zijn gebaat bij dit overzicht van do's and don'ts.

ISBN 978-94-92255-54-9

9 789492 255549 >

www.beke.nl